

تو را چگونه بشناسم؟

درس اول

۱- مفهوم این شعر چیست؟ (صفات ثبوتی و سلبی را با ذکر شماره مشخص کنید).

ملکا ذکر تو گویم که تو پاکی و خدایی	نروم جز به همان راه که توام راهنمایی
همه در گاه تو جویم همه از فضل تو پویم	همه توحید تو گویم که به توحید سزایی
تو حکیمی، تو عظیمی، تو کریمی، تو رحیمی	تو نمایندهٔ فضلی، تو سزاوار ثنایی
بری از رنج و گدازی، بری از درد و نیازی	بری از بیم و امیدی، بری از عیب و خطایی
نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی	نتوان شبیه تو جستن، که تو در وهم نیایی
نبد این خلق تو بودی، نبود خلق و تو باشی	نه بجنبی نه بگردی، نه بکاهی نه فزایی
همه عزى و جلالی، همه علمى و یقینى	همه نوری و سروری، همه جودی و سخایی

(سنایی)

مفهوم: (۱) صفاتی که جنبهٔ کمالی دارند، می توان به خداوند نسبت داد؛ یعنی خداوند این صفات را داراست. (صفات ثبوتی)

(۲) صفاتی که جنبهٔ سلبی دارند، نمی توان به خداوند نسبت داد؛ یعنی خداوند این صفات را ندارد. (صفات سلبی)

۲- یکی از موضوعاتی که همیشه ذهن انسان را به خود مشغول کرده است چیست؟

یافتن راهی برای شناخت هر چه بیشتر خالق و آفریدگار هستی

۳- بشر همواره به دنبال یافتن پاسخ کدام پرسش ها بوده است؟

(۱) خدایی که او و هستی را خلق کرده، و قرار است روزی به سوی او بازگردد، چگونه خدایی است؟

(۲) چه ویژگی هایی دارد؟ (۳) آیا او به همه چیز علم دارد؟ (۴) او قادر به انجام دادن چه کارهایی است؟ (۵) او با بندگان خود چگونه رفتار می کند؟

۴- انسان برای یافتن پاسخ پرسش هایش در ارتباط با شناخت خداوند نیازمند چیست؟ چرا؟

(۱) دستیابی به منبعی که اطلاعاتی دقیق و غیر قابل خدشه در اختیار او بگذارد (۲) تا با تکیه بر آن بتواند به شناختی صحیح و به دور از اشتباه و خطا در مورد خداوند، دست یابد.

۵- آیا انسان قادر به شناخت کامل خداوند است؟ چرا؟ به طور مختصر توضیح دهید.

(۱) خیر (۲) زیرا انسان به دلیل توانایی های محدودش امکان شناخت کامل خدای نامحدود را ندارد. (۳) اما به قدر توان و درک خود می تواند به شناختی محدود از خداوند دست یابد.

۶- پیامبر اسلام (ص) در باره ی محدود بودن شناخت انسان از خداوند چه می فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر(ص) آیا

انسان آن چنان که شایسته معرفت خداوند است می تواند او را بشناسد).

ما عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ : آن چنان که شایستهٔ معرفت توست، تو را نشناختیم.

۷- دو راه شناخت صفات خداوند کدامند؟ فقط نام ببرید.

(۱) تفکر در کتاب آسمانی (قرآن) (۲) تفکر در کتاب خلقت (جهان آفرینش)

۸- اولین راه شناخت صفات خداوند کدام راه است؟ چرا؟ توضیح دهید. (بهترین راه دستیابی به شناخت صفات خداوند

کدام راه است؟ چرا؟ توضیح دهید).

(۱) تفکر در کتاب آسمانی (قرآن) (۲) زیرا بهترین راه برای شناخت صفات خداوند مراجعه به سخن اوست. (۳) توصیف خداوند از خود،

توصیفی دقیق بی نقص است که می تواند ما را در شناخت صحیح او، یاری دهد. (۴) در این کتاب با آیات زیادی رو به رو می شویم که هر

کدام به بیان بخشی از ویژگی ها و صفات خداوند می پردازد.

۹- قرآن در باره صفت «آگاهی» خداوند به انسان چه می آموزد؟

(۱) خداوند بر همه چیز آگاه است. (۲) ۱. او از آنچه در قلب می گذرد، ۲. از آنچه چشم های ما می بیند، ۳. و آنچه در گوش دیگران نجوا می کنیم آگاه است. ۴. او از فرو افتادن برگ درخت نیز با خبر است.

۱۰- خداوند در قرآن در باره آگاهی از چیز های آشکار و مخفی چه می فرماید؟ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى: او هر آشکار و نهانی را می داند.

۱۱- قرآن در باره صفت «مهربانی» خداوند به انسان چه می آموزد؟

(۱) خداوند مهربان است و مهربانی او همه چیز و همه کس را در برگرفته است، (۲) او آن قدر مهربان است که مهرورزی بر بندگان را بر خود واجب کرده و خود را دوستدار آنان نامیده است.

۱۲- خداوند در قرآن در باره آموزش و دوست داشتن بندگان چه می فرماید؟ * وَ هُوَ الْعَفُوُّ الْوَدُوْدُ: او آمرزنده و دوستدار بندگان است.

۱۳- قرآن در باره صفت «مجازات کنندگی» خداوند به انسان چه می آموزد؟

(۱) کسانی که به مبارزه با حق برخیزند (۲) و از گناه و سرکشی دست بر نمی دارند (۳) از رحمت خویش محروم (۴) و به عذابی دردناک گرفتار می کند.

۱۴- خداوند در قرآن درباره سخت بودن مجازات دشمنان چه می فرماید؟

وَمَنْ يُشَاقِّ اللَّهَ، فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ: و هر که با خدا دشمنی کند، بداند که خداوند به سختی عقوبت می کند.

۱۵- قرآن در باره صفت ظلم نکردن خداوند به انسان چه می آموزد؟

(۱) او به بندگان ظلم نمی کند. (۲) بلکه این انسان ها هستند که با گناهان و خطاهایشان به خود ظلم می کنند و خود را در مسیر گرفتاری و هلاکت قرار می دهند.

۱۶- خداوند در قرآن در باره ظلم نکردن به بندگان چه می فرماید؟

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ: خداوند به مردم هیچ ستمی نمی کند بلکه این مردمند که به خود ستم می کنند.

۱۷- قرآن در باره صفت بسیار توبه پذیر بودن خداوند به انسان چه می آموزد؟

(۱) کسانی که از گناه خویش پشیمان شوند و توبه کنند با آغوش باز می پذیرد. (۲) چرا که او خود را خدای بسیار توبه پذیر معرفی می کند و توبه کنندگان را دوست دارد.

۱۸- خداوند در قرآن در باره دوست داشتن توبه کنندگان چه می فرماید؟ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ: همانا خداوند توبه کنندگان را دوست دارد.

۱۹- قرآن در باره وضع احکام و قوانین از سوی خداوند به انسان چه می آموزد؟

(۱) خدا با احکام و قوانین نمی خواهد بر بندگان سخت بگیرد (۲) بلکه برای هدایت انسان و راهنمایی او به سمت سعادت و خوشبختی و جلوگیری از گمراهی او این قوانین را قرار داده است.

۲۰- خداوند در قرآن درباره سخت نگرفتن بر بندگان چه می فرماید؟

مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَ لِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ: (۱) خداوند نمی خواهد [با احکامش] شما را در سختی قرار دهد (۲) بلکه می خواهد شما را [از آلودگی ها] پاک کند و نعمتش را بر شما تمام کند. (۳) تا شما شکر او را به جای آورید.

۲۱- قرآن در باره بهترین صفات خداوند به انسان چه می آموزد؟ (سه مورد)

خداوند: (۱) بهترین روزی دهنده، (۲) بهترین یاری کننده، (۳) و بهترین سرپرست است.

۲۲- دومین راه شناخت صفات خداوند کدام راه است؟ توضیح دهید. با ذکر مثال (راه دیگر شناخت صفات خداوند کدام راه است؟ توضیح دهید.

(۱) راه دیگر شناخت صفات خدا تفکر در کتاب خلقت (جهان آفرینش) است (۲) یعنی از طریق آثار و نشانه های او که در سراسر جهان متجلی است به ویژگی های او پی می بریم. (۳) با تفکر در جهان خلقت نیز می توان علاوه بر پی بردن به وجود خالق بی همتا با برخی از صفات او نیز آشنا شویم کافی است به تفکر در عالم بنشینیم. (۴) آنگاه این جهان را همچون جاده ای رهنمون به سوی او خواهیم یافت. (۵) الف) زیبایی های عالم، جلوه ای از زیبایی او، ب) خوبی های آن، روایتگر خوبی او ج) و عظمت های آن پرتویی از قدرت و بزرگی اوست. (۶) گویی تمام اجزای عالم از او سخن می گوید. (۷) مثال: الف) همان گونه که با دیدن نوشته ای علاوه بر پی بردن به وجود نویسنده، به میزان علم و دانایی و نوع افکار و اندیشه هایش پی می بریم. ب) همان گونه که با دیدن ساختمانی، از وجود سازنده و میزان مهارت و توانایی او با خبر می شویم.

۲۳- مفهوم این بیت چیست؟ برگ درختان سبز در نظر هوشیار
هر ورقش دفتری است معرفت کردگار
وقتی انسان به موجودات جهان به دقت می نگرد هر برگ درختی همچون دفتری است که شناخت ما را درباره خالق جهان افزایش می دهد.

۲۴- به هر میزان که علم و دانش انسان نسبت به گذشته افزایش می یابد، شناخت او از صفات خداوند چه تغییری می یابد؟ و این تغییر چه تاثیری در او دارد؟ توضیح دهید. با ذکر مثال

(۱) بیشتر از گذشته آثار علم و قدرت خداوند را در جهان در می یابد (۲) و در برابر این همه عظمت، به شگفت می آید؛ (۳) آن چنان که عقل و اندیشه دانشمندان نیز در برابر این همه شگفتی، به حیرت می آید. (۴) مثال: اینشتین، فیزیک دان نامی معاصر درباره مواجهه انسان با شگفتی های بی پایان طبیعت می گوید: «۱. ما انسان ها همچون طفلی خرد سال هستیم که وارد کتابخانه ای می شود که همه دیوارهای آن از زمین تا سقف با کتاب هایی با زبان گوناگون پوشیده شده است. ۲. کودک می داند که باید کسی که آن کتاب ها را نوشته باشد ... ۳. کودک طرحی مشخص در ترتیب کتاب ها می بیند، ۴. نظمی اسرار آمیز که او آن را درک نمی کند ولی می تواند با حسی مبهم حدس بزند. ۵. به نظر من وضعیت این کودک همانند وضعیت عقل انسان در برابر خداست...»

۲۵- اگر مخلوقات و موجودات جهان، آیات و نشانه های الهی هستند و از طریق آن ها می توان به صفات خالقشان پی برد، آیا می توان هر صفتی را که در مخلوقات می بینیم به خداوند نسبت دهیم؟ به طور مثال، آیا می توان خداوند را دارای جسم محدود به زمان و مکان دانست؟ توضیح دهید.

(۱) خیر (۲) زیرا هر کمال و خوبی که مخلوقات دارند، از خالق دریافت کرده اند و کسی می تواند کمال و خوبی را به دیگری دهد که خود نیز آن را دارا باشد. (۳) بنابراین خداوند سرچشمه همه خوبی ها و کمالات است. (۴) اما صفاتی که از مخلوق بودن و محدود بودن موجودات سرچشمه می گیرد، مثل: جهل، ظلم، ضعف و جسمانی بودن که همه نوعی نقص و کاستی است در خدای متعال نیست، زیرا خداوند مخلوق و محدود نیست. به عبارت دیگر با توجه به این که خداوند کامل و بی نقص است، نمی تواند دارای چنین صفاتی باشد. (۵) به عنوان نمونه این گونه نیست که خداوند همچون ما اگر در این مکان حضور داشته باشد از مکان دیگر بی خبر باشد، یعنی خدا مثل اجسام محدود به یک مکان خاص نیست.

۲۶- بعضی از اذکار نماز که به حمد و تسبیح خداوند اشاره دارد کدامند؟ فقط مثال بزنید. (۳ مورد)

(۱) الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (۲) سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ (۳) سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ

۲۷- معنای حمد و تسبیح خداوند را توضیح دهید.

(۱) حمد به معنای ستایش است. (۲) وقتی می گوییم اَلْحَمْدُ لِلَّهِ می خواهیم بگوییم که هر ستایش برای خداست. (۳) کسی و چیزی قابل ستایش است که کمالات و زیبایی ها در او باشد. (۴) همه زیبایی ها و خوبی های جهان از خداست. (۵) پس ستایش حقیقی و حمد واقعی از آن اوست. (۱) تسبیح به معنای پاک و منزّه دانستن است (۲) وقتی می گوییم سُبْحَانَ اللَّهِ می خواهیم بگوییم خداوند از هر نوع نقص و عیبی منزّه است. (۳) یعنی آن نقص هایی که در سایر موجودات است، در او نیست و او خدایی کامل و بی نقص است.

در پناه ایمان

درس دوم

۱- چرا بعضی از افراد با این که خداوند را به عنوان خالق هستی می شناسند، اما به دستورات او چندان توجهی نمی کنند، اینان با آن که خدا را آگاه بر تمام اعمال آشکار و نهان خود می دانند، اما گاهی در حضور او گناه می کنند؛ با آن که می دانند قوانین الهی برای نجات انسان از پلیدی ها و سوق دادن او به سوی زندگی سعادت‌مندانه است، باز هم سرپیچی می کنند؟ توضیح دهید.

(۱) زیرا شناخت ما از خالق خویش و رهنمودهای او، به تنهایی اطاعت و عمل به دستوراتش را در پی نخواهد داشت. (۲) بلکه در کنار شناخت خداوند نیازمند حقیقت دیگری هستیم تا سبب انجام دستورات او توسط ما شود.

۲- چرا گاهی اوقات انجام دادن کاری را مفید می دانیم، اما در انجام آن کوتاهی می کنیم، مثلاً می دانیم که چند دقیقه ورزش در روز سلامت و شادابی می آورد، اما برای انجام آن برنامه ریزی نمی کنیم همچنین به زیان برخی کارها آگاهی داریم، اما از آن‌ها دوری نمی کنیم، مثلاً می دانیم رفتارها و کارهای ناشایست پایان خوبی به همراه ندارد اما آن‌ها را ترک نمی کنیم؟ توضیح دهید.

(۱) زیرا تنها شناخت و آگاهی از یک مطلب برای عمل به آن کافی نیست، بلکه باید آن شناخت، به مرحله ایمان برسد. یعنی به آنچه می دانیم ایمان داشته باشیم. (۲) به عبارت دیگر علم و شناخت مانند چراغی است که راه را نشان می دهد، اما داشتن چراغ، به تنهایی انگیزه لازم برای حرکت در آن راه را در انسان ایجاد نمی کند. (۳) ایمان مشوق و محرک ما برای رفتن به سمت عمل است. (شناخت ← ایمان ← عمل)

۳- ایمان چیست؟ چه وقت منجر به عمل خواهد شد؟ توضیح دهید.

(۱) ایمان، اعتماد و باور قلبی کامل به یک موضوع و یا حقیقت است (۲) باوری که شوق عمل به آن حقیقت را در انسان ایجاد می کند (۳) پس اگر کسی به دانسته‌های خویش ایمان داشته باشد عمل نیز به همراه خواهد آمد (۴) بنابراین شناخت ما از خدا وقتی منجر به عمل به دستورات او خواهد شد، که این شناخت به مرحله ایمان برسد (۵) اگر ما با تمام وجود به خدا ایمان بیاوریم، عمل به دستورات او نیز به دنبال خواهد آمد.

۴- امام علی (ع) درباره ارتباط ایمان و عمل چه می فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) چه چیزهایی دو برادر همراه و دو دوست جدایی ناپذیرند؟)

ایمان و عمل دو برادر همراه و دو دوست جدایی ناپذیرند.

۵- از راه‌های رسیدن به ایمان و تقویت آن «الگو قرار دادن انسان‌های مومن» را توضیح دهید.

(۱) یکی از راه‌های تقویت ایمان، مطالعه و تفکر در زندگی انسان‌های مومن و سرمشق قرار دادن آن‌ها در مسیر زندگی است (۲) این افراد به دلیل ایمان بالای خود، نمونه‌های مناسبی برای ما هستند تا با پیروی از راه و رسم زندگی آنان و الگو گرفتن از اخلاق و رفتار ایشان، بتوانیم همچون این افراد، بر ایمان خویش به خداوند بیفزاییم. (۳) در قرآن کریم بارها داستان زندگی پیامبران و نیز زنان و مردان مومن برای الگو گرفتن ما بیان شده است (۴) مثال: زنان بزرگی چون حضرت مریم (س) و آسیه (س) و مردانی همچون حضرت محمد (ص)، حضرت ابراهیم (ع) و

۶- هنگامی که جوانه‌های ایمان در قلب ما پدیدار شود چه تحولی در درون خود احساس خواهیم کرد؟

گویی تولدی دوباره یافته‌ایم

۷- برخی از آثار ایمان در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (دو مورد)

(۱) آرامش (۲) رهایی از سر درگمی و بی هدفی

۸- از آثار ایمان «آرامش» را توضیح دهید.

(۱) از اثرات مهم ایمان به خدا، دست یافتن به آرامش روحی است (۲) مهم ترین دلیل این آرامش این است که خداوند دل و جان آدمی را به گونه‌ای آفریده که جز با یاد و نام او، آرام نمی‌گیرد. (۳) وقتی انسان در این دنیا به هر یک از خواسته‌های دنیایی که سال‌ها آرزویش را داشته می‌رسد، پس از مدتی دل زده می‌شود؛ زیرا هیچ خواسته‌ای نمی‌تواند جای خواسته قلب را، که همان رسیدن به خداست، بگیرد.

۹- خداوند در قرآن درباره یاد خداوند و آرامش دل‌ها چه می‌فرماید؟*

الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ (۱) آن‌ها کسانی هستند که ایمان آوردند و دل‌هایشان با یاد خدا آرام و مطمئن است.
 أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ (۲) آگاه باشید که دل‌های تنها با یاد خدا آرام می‌گیرد.

۱۰- از آثار ایمان «رهایی از سردگمی و بی‌هدفی» را توضیح دهید. (به طور مختصر)

(۱) کسی که در زندگی خود هدف والا و ارزشمندی نداشته باشد، در زندگی خود احساس بی‌هدفی می‌کند؛ (۲) زیرا داشتن هدف متعالی و ارزشمند به زندگی انسان معنا می‌بخشد.

۱۱- کسانی که به خداوند ایمان دارند هدف از زندگی در دنیا را چه می‌دانند؟ توضیح دهید. با ذکر مثال

(۱) هدف زندگی انسان‌های مومن، برخاسته از اعتقاد به خداست. (۲) آنان معتقدند نه تنها انسان، بلکه آفرینش همه چیز برای رسیدن به هدف مشخصی است و کاری که انسان باید انجام دهد این است که با کمک گرفتن از فرستادگان الهی، آن هدف را کشف کرده و برای رسیدن به آن بکوشد. (۳) این افراد هیچ‌گاه در زندگی احساس پوچی نمی‌کنند؛ (۴) زیرا می‌دانند که خدا از خلق کردن آنان هدفی داشته و در این جهان، به حال خود رها نشده‌اند.

۱۲- خداوند در قرآن درباره (هدف از) آفرینش انسان چه می‌فرماید؟

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا (۱) آیا گمان کردید ما شما را بی‌هدفه و بی‌هدف آفریدیم
 وَأَنْتُمْ إِلَيْنَا لَتَرْجَعُونَ (۲) و به سوی ما باز نمی‌گردید؟

۱۳- کسانی که به خدا ایمان ندارند هدف از زندگی در دنیا را چه می‌دانند؟ توضیح دهید. با ذکر مثال

(۱) ناگزیر زندگی را در همین چند روز دنیا خلاصه می‌کنند و آن را فاقد معنا و هدف مشخصی می‌دانند. (۲) اینان ناگزیرند تا خودشان هدفی برای این زندگی بسازند و خود را مشغول آن کنند. (۳) برخی تنها هدف زندگی خود را رسیدن به پول و مقام و شهرت، قرار می‌دهند. (۴) دسته‌ای خود را به لذت‌های زودگذر مشغول می‌سازند و غرق در شهوات می‌گردند. (۵) گروهی نیز هدف خود را فخر فروشی به دیگران با ماشین و لباس و مد و ... قرار می‌دهند. (۶) مشخص است که این کارها به جای این‌که انسان را به مقصد و هدف اصلی خلقت برساند از آن دور می‌سازد.

۱۴- چه کسانی راه‌های رسیدن به ایمان را به مان‌شان داده‌اند؟ این راه‌ها، چه نتایجی برای ما دارند؟

(۱) قرآن و پیشوایان معصوم (ع) (۲) ما را از مرحله شناخت خدا به مرحله ایمان واقعی به او می‌رساند (۳) و سبب تقویت و محکم شدن آن نیز می‌شود.

۱۵- راه‌های رسیدن به ایمان و تقویت آن در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (۳ مورد)

(۱) یاد و ذکر خداوند (۲) انجام نیکی‌ها و دوری از گناهان (۳) الگو قرار دادن انسان‌های مؤمن

۱۶- از راه‌های رسیدن به ایمان و تقویت آن "یاد و ذکر خداوند" را توضیح دهید. با ذکر مثال

(۱) حضور خداوند در خاطر ما در همه لحظات زندگی؛ ۱- در آغاز صبح، ۲- در طول روز ۳- و در هنگام کار و تحصیل، ۴- و در انتهای شب، سبب افزایش ارتباط ما با خدا می‌شود. (۲) مثال: یکی از حکمت‌های نمازهای پنج‌گانه: زنده نگه داشتن یاد خدا در تمام

طول شبانه روز است. ۳) توصیه فراوان به قرائت قرآن در طول شبانه روز نیز برای تقویت ایمان در دل است، ۴) تا آن جا که خداوند گوش سپردن به آیات قرآن را یکی از عوامل افزایش ایمان بر شمرده است.

۱۷- خداوند در قرآن درباره تأثیر یاد خداوند و تلاوت قرآن بر دل های مومنان چه می فرماید؟

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ
و إِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا
همانا مؤمنان کسانی هستند که وقتی یاد خدا شود، دل هایشان [از بیم نافرمانی و کوتاهی در انجام دستورات او] ترسان است و چون آیات خدا بر آنها تلاوت شود ایمانشان افزون می گردد.

۱۸- از راه های رسیدن به ایمان و تقویت آن «انجام نیکی ها و دوری از گناهان» را توضیح دهید.

۱) همان طور که ایمان به خداوند، عمل به دستورات او را به دنبال دارد، عمل به دستورات الهی نیز موجب تقویت ایمان می شود؛ یعنی میان این دو، رابطه دو سویه است و هر کدام دیگری را تقویت می کند. ۲) هر عمل نیکی ایمان ما را قوی می کند و هر گناه، چون غباری صفحه دل را می پوشاند و به اندازه خود، مانع رسیدن نور ایمان به آن می گردد.

۱۹- امام صادق (ع) درباره پایدار شدن ایمان در دل چه می فرماید؟* (بنا به سخن امام صادق (ع) دوری از کدام اعمال ایمان را در دل پایدار می کند؟) آنچه ایمان را در دل پایدار می کند، دوری از گناهان است.

۲۰- خداوند در قرآن چه ویژگی هایی را درباره رستگاری مومنان برمی شمارد و به چه نکته ای تاکید دارد؟ (۷ مورد)

بی تردید مومنان رستگار شدند ، آنها که ؛ ۱) نمازشان را با خشوع و فروتنی در برابر خداوند می خوانند. ۲) از کارهای لغو و بیهوده دوری می کنند. ۳) زکات مالشان را می پردازند. ۴) دامن خود را از آلوده شدن به گناه و بی عفتی حفظ می کنند. ۵) امانت دارند. ۶) و به عهد خود وفا می کنند. ۷) بر انجام به موقع نمازشان دقت می کنند. ۸) اینان وارث بهشت اند و در آن جاودانه خواهند ماند.

راهنمایان الهی

درس سوم

۱- ما انسان ها از آغاز دوران نوجوانی در حال بنای کدام ساختمان هستیم؟ این ساختمان با چه چیزهایی ساخته می شود؟ و چگونه کامل می شود؟

۱) ساختمان شخصیت خود ۲) با اعتقادات و اخلاق و رفتارمان ۳) با گذشت هر روز از عمرمان و با هر رفتاری که انجام می دهیم.

۲- یکی از راه های افزایش ایمان کدام راه است؟ چرا؟

۱) الگو قرار دادن انسان های مومن ۲) زیرا در قرآن بارها داستان زندگی و ویژگی های آنان بیان شده است.

۳- اگر کسی می خواهد جز بهترین های زمان خود باشد و بتواند در همان مسیری که خداوند از انسان خواسته است گام بردارد، شایسته است چه کسانی را در زندگی خود سر مشق قرار دهد؟ لازمه این کار چیست؟

۱) پیامبران را ۲) آشنا شدن با ویژگی های آنان

۴- برخی از ویژگی های مهم پیامبران در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (سه مورد)

۱) تسلیم در برابر امر خداوند ۲) استقامت و پایداری در راه خداوند ۳) مبارزه با عقاید باطل و خرافات

۵- از ویژگی های مهم پیامبران «تسلیم در برابر امر خداوند» را توضیح دهید. با ذکر مثال

۱) وقتی کسی می خواهد شخصی را برای انجام کاری بفرستد، معمولاً سعی می کند فردی را انتخاب کند که کاملاً مطیع او باشد، و به دستوراتی که می دهد به صورت کامل عمل کند. ۲) در این صورت است که انجام کامل و دقیق کار، تضمین می شود. ۳) وقتی انسان ها در امور عادی شان این تدبیر را به کار می بندند، قطعاً خداوند حکیم در امر بزرگ هدایت انسان ها، کسانی را به عنوان پیام آور خود انتخاب می کند که در برابر دستوراتش مطیع و تسلیم باشند.

۶- قرآن دربارهٔ تسلیم بودن پیامبران در برابر امر خداوند سیره و روش کدام یک از آنان را توصیف می کند؟ توضیح دهید. (۳مورد)

۱) خداوند به حضرت ابراهیم (ع) : دستور داد زن و فرزند کوچک خود را در سرزمین مکه که در آن زمان سرزمینی بدون آب و آبادانی بود و امکانی برای زندگی نداشت سکونت دهد. ایشان با اطمینان خاطر به دستور خداوند عمل کردند. خداوند به حضرت موسی (ع) : دستور داد نزد فرعون برود و از او بخواهد بنی اسرائیل را آزاد کند. با اینکه موسی از خشم فرعون و قومش نسبت به خود آگاه بود و احتمال هر گونه خطری را برای خود می داد، به این مأموریت عمل کرد و وارد قصر فرعون شد و علاوه بر دعوت او به یکتا پرستی، خواستار آزادی بنی اسرائیل شد. حضرت ایوب (ع) : که می دید تمام مشکلات و سختی هایی که در زندگی برایش پیش می آید به خواست خداوند و برای امتحان کردن اوست، در برابر تمام آنها صبر کرد و در برابر خواست خداوند تسلیم شد.

۷- از ویژگی مهم پیامبران «استقامت و پایداری در راه خداوند» را توضیح دهید.

مردم پس از دریافت دین خداوند از پیامبران، دو گروه می شدند ؛ ۱) گروه اول : دعوت پیامبران را می پذیرفتند و با عمل به تعالیم آنان، نه تنها خود را از مشکلات متعدد که به دست خود انسان ها به وجود آمده بود نجات می دادند بلکه رستگاری ابدی را نیز نصیب خود می کردند. ۲) گروه دوم : ۱. به لذت های زود گذر دنیا دل خوش می کردند و با این تصور که با پذیرش دین، دنیا ی آنها به خطر می افتد، زندگی ابدی خود را نابود می کردند؛ غافل از اینکه دین رستگاری دنیا و آخرت را برای انسان با هم به ارمان می آورد. ۲. این گروه با سرکشی در مقابل پیامبران آنان را دروغگو می نامیدند تا مردم پیرو آنان نشوند و اگر در نقشه خود موفق نمی شدند، و به قتل پیامبران دست می زدند. ۳) پیامبران با وجود مشکلات فراوان در راه خدا صبر و استقامت می کردند، و با قدرت به راه خود ادامه می دادند و لحظه ای سست نمی شدند. ۴) تمام پیامبران الگوی استقامت در راه خدا بودند. ۵) پایداری فراوان پیامبران ناشی از این بود که آنان اطمینان داشتند که ایمان و استقامت، کلید دست یافتن به وعده های بزرگ الهی است.

۸- خداوند در قرآن دربارهٔ کسانی که دعوت پیامبران را نمی پذیرفتند و با سرکشی در مقابلشان آنان را دروغگو می نامیدند و به قتلشان دست می زدند چه می فرماید؟

أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ	۱) پس چرا هر گاه پیامبری چیزی را برای شما آورد
بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُكُمْ	۲) که دلخواه شما نبود
إِسْتَكْبَرْتُمْ	۳) سرکشی کردید
فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ	۴) پس گروهی انکار کردید
وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ	۵) و گروهی را کشتید

۹- قرآن دربارهٔ استقامت و پایداری پیامبران در راه خدا، سیره و روش کدام یک از آنان را توصیف می کند؟ توضیح دهید. (۲مورد)

۱) حضرت نوح (ع) : ۱. مردم را نهصد و پنجاه سال به یکتا پرستی دعوت کرد ولی در این مدت تنها تعداد بسیار اندکی ایمان آوردند. ۲. آنان بارها نوح را اذیت و آزار می کردند، مسخره می کردند، تهدید به قتل می کردند و ... ۳. تا این که خداوند به نوح دستور ساخت کشتی را داد و خبر داد که دیگر از قوم وی کسی ایمان نخواهد آورد. ۴. حضرت نوح به دستور خداوند شروع به ساختن کشتی کرد. ۵. در این مدت هرگاه که کافران از کنار او می گذشتند مسخره اش می کردند و می گفتند: چرا در بیابان کشتی می سازی؟ نکند دیوانه شده ای؟ ۶. ولی چون نوح به خدا ایمان داشت و می دانست وعده الهی حق است، استقامت کرد و ساختن کشتی را متوقف نکرد. تا این که زمان وعده خدا فرا رسید و آن قدر باران بارید که تمام آن سرزمین به زیر آب رفت و همه کافران غرق شدند. ۲) حضرت ابراهیم (ع) : ۱. بارها عموی خود آزر را به یکتا پرستی دعوت می کرد و او را به ترک پرستش بت ها فرا می خواند. ۲. آزر هر بار او را با سخنانش می آزرده و از خود دور می کرد، اما او دست از دعوت خود بر نمی داشت. ۳. حضرت ابراهیم (ع) نه تنها مردم عادی، بلکه نمرود طاغوت زمانه که ادعای خدایی می کرد را در کاخش با شجاعت و استدلال های محکم به چالش کشید و به یکتا پرستی دعوت کرد و از تهدیدهایش نهراسید و در برابر آزار وی از قبیل انداختن در آتش و تبعید از وطن، ذره ای دچار تردید نشد و دست از راهی که در پیش گرفته بود دست برداشتن تا اینکه عده ای از مردم به یکتا پرستی روی آوردند.

۱۰- خداوند در قرآن دربارهٔ استقامت پیامبران در دست یافتن به وعده های بزرگ الهی چه می فرماید؟

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ	۱) آنان که گفتند: پروردگار ما الله است
ثُمَّ اسْتَقَامُوا	۲) سپس (در این راه) پایدار ماندند
تَنْزِلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ	۳) فرشتگان بر آنان نازل می شوند
أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا	۴) که نترسید و غمگین مباشید
وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ	۵) و به بهشتی که وعده داده شده بودید شاد شوید

۱۱- از ویژگی های مهم پیامبران « مبارزه با عقاید باطل و خرافات » را توضیح دهید. با ذکر مثال (۳ مورد)

(۱) مردم دوران پیامبران، برای خداوند شریکانی قرار داده بودند؛ ۱. بت هایی از سنگ و چوب، ۲. فرشتگان ۳. و اجرام آسمانی (ستاره، ماه، خورشید و ...) از جمله این شریکان بودند. (۲) برخی از مردم زمان حضرت ابراهیم(ع): ستاره، خورشید و ماه را می پرستیدند و معتقد بودند اینها اثر خوبی در زندگی آنها دارد. (۳) بنی اسرائیل: در زمان حضرت موسی (ع) گوساله ای را از طلا و جواهرات ساختند و با این تصور که این گوساله منشا ثروت و برکت است، به دور او طواف می کردند. (۴) مردم زمان پیامبر اسلام (ص): در برابر بت های ساخته شده از سنگ و چوب سجده می کردند و می گفتند اینها به ما خیر و برکت می دهند. (۵) پیامبران الهی نه تنها به این امور اعتقاد نداشتند و آنها را باطل و خرافه می دانستند بلکه از طرف خدا مأموریت یافته بودند هر اعتقادی که ریشه در دستورات خداوند ندارد و نزد خداوند معتبر نیست مبارزه کنند. (۶) رسولان الهی با آوردن دلایل محکم، مشرکین را به اندیشه و تفکر دعوت می کردند و از آنها می خواستند که به جای پیروی از خرافات، از دستورات خداوند اطاعت کنند.

۱۲- خداوند در قرآن درباره حضرت ابراهیم (ع) و مبارزه با عقاید باطل و خرافات چه می فرماید؟

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ
لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا
يَا أَبَتِ
إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ
فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا

هنگامی که به عموی خود گفت: ای عمو!
چرا چیزی می پرستی که نه می شنود و نه می بیند
و نه هیچ مشکلی را از تو حل می کند؟
ای عمو!
دانشی بر من آمده که برای تو نیامده است
بنابراین از من پیروی کن، تا تو را به راه راست هدایت کنم

۱۳- زمانی که پیامبران الهی با عقاید باطل و خرافی قوم خود مبارزه می کردند؛ مخالفان در رد نظر آنان چه می گفتند؟

و چه پاسخ می شنیدند؟ توضیح دهید. با ذکر مثال. (یک مورد)

(۱) پاسخ قانع کننده ای برای رد نظر پیامبران و دور کردن آنها از مردم نداشتند، آنها می گفتند: شما برای ما بد شانس می آوری. (۲) پیامبران نیز در جواب می گفتند: اگر بلایی سر شما می آید نتیجه کارهای خودتان است. (۳) مثال: وقتی به قوم بنی اسرائیل خیر و منفعتی می رسید می گفتند: این نتیجه زحمات خودمان است ولی وقتی اتفاق بدی برایشان می افتاد می گفتند: موسی برای ما بد شانس می آورد. (۴) خداوند در جواب آنها فرمود: این بلاهایی که بر سر شما می آید از خودتان است و ارتباطی با پیامبر ندارد.

۱۴- آیا عقاید باطل و خرافی منحصر به زمان پیامبران است؟ چرا؟ توضیح دهید. با ذکر مثال. (۴ مورد)

(۱) خیر. (۲) زیرا امروزه در برخی کشورهای هنوز مردم به پرستش بت ها مشغولند و یا در کشورهای مختلف خرافات رونق دارد. خرافاتی همچون: ۱. عدد ۱۳ نحس است. ۲. به تخته زدن بد شانس را از انسان دور می کند. ۳. اگر گربه سیاه سر راه کسی باشد بد شانس می آورد. ۴. مهره فیروزه ای رنگ، انسان را از خطر و بلا حفظ می کند.

۱۵- اعتقاد به عقاید باطل و خرافی موجب شده است برخی از مردم در انجام کارهایشان به چه کسانی مراجعه کنند؟ این

افراد در چه شکل هایی مردم را فریب می دهند؟ نتایج آن چیست؟ توضیح دهید.

(۱) به کسانی که ادعا دارند می توانند از اتفاقات خوب و بدی که ممکن است برای افراد رخ دهد، خبر دهند و یا از روی دادن آنها جلوگیری کنند. (۲) در شکل های مختلفی از قبیل: ۱. فال گیر (فال قهوه و ...) ۲. کف بین (ادعای بیان آینده با نگاه کردن به کف دست) ۳. رَمَال (ادعای پیشگویی آینده با استفاده از رمل و اسطرلاب) و ... (۳) موجب از هم پاشیده شدن خانواده های فراوان و یا از دست رفتن اموال و آبرویشان می شوند.

۱۶- اگر ایمان در دل انسان ضعیف یا تقویت شود چه تأثیری بر میل یا دوری او بر خرافات دارد؟ توضیح دهید.

(۱) اگر ایمان به خدا در دل انسان کم رنگ شود، میل به خرافات نیز افزایش می یابد؛ (۲) اما اگر ایمان خود را تقویت کند به خوبی به درک این نکته می رسد که کلید حل تمام مشکلاتش در پیروی از خدا و دستورات او نهفته است.

خورشید پنهان

درس چهارم

۱- پس از ظهور امام مهدی (ع) و تشکیل حکومت عدل جهانی به وسیله ایشان چه اتفاقاتی رخ می دهد؟ برخی از آنها را برشمارید.

(۹ مورد)

(۱) عدالت سراسر جهان را فرا گرفته است و خبری از حکومت های ظالمانه و زورگو نیست. (۲) علم و دانش آنچنان شکوفا شده است که پیشرفت های بشر در طول تاریخ در برابر آن ناچیز است. (۳) دیگر دادگاه ها و زندان ها شلوغ نیست، زیرا فهم انسان ها آن قدر رشد کرده است که

کمتر دیده می شود کسی به حقوق دیگران دست درازی کند. (۴) حرص و طمع و ثروت اندوزی از جامعه رخت بر بسته است. (۵) مردم به دنبال فرد مستمندی می گردند تا به او صدقه ای بدهند یا به او کمکی کنند، اما فقری در جامعه یافت نمی شود. (۶) انسان های دیگر در برابر مجسمه های سنگی و یا انسان های دیگر مانند خودشان سر تعظیم فرود نمی آورند. (۷) از آسمان و زمین برکت می بارد؛ نه خشکسالی هست و نه گرسنگی. (۸) همه جا سبز و خرم است. (۹) همه با شادی در کنار هم زندگی می کنند.

۲- پیامبر اسلام (ص) درباره قیام امام مهدی (ع) چه می فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر (ص) امام مهدی (عج) چه وقت قیام می کنند؟)
(۱) شما را بشارت باد به مهدی، مردی از خاندان من. (۲) در روزگاری که مردم گرفتار اختلاف و تزلزل هستند، قیام می کند. (۳) و زمین را همچنان که از جور و ستم پر شده است از عدل و داد، آکنده می سازد.
۳- یکی از اثر گذار ترین عقاید ما شیعیان چیست؟ چرا ؟ توضیح دهید.

(۱) اعتقاد به قیام و ظهور امام مهدی (ع) (۲) زیرا شیعیان پیوسته در طول تاریخ با انواع سختی ها مواجه بوده اند. (۳) اما آنچه به عنوان نیرویی عظیم، آنان را به ۱. ایستادگی ۲. و حرکت ۳. و تلاش تشویق نموده است، امید به آینده ای روشن و سراسر شور و اشتیاق بوده است.
۴- آیا اعتقاد به ظهور منجی تنها به شیعیان اختصاص دارد؟ چرا ؟ توضیح دهید.

(۱) خیر (۲) بلکه سایر مسلمانان نیز به ظهور یکی از فرزندان پیامبر (ص) و قیام او برای برقراری عدالت معتقد هستند. (۳) در تعالیم مسیحیت و یهود نیز اعتقاد به نجات بخش بزرگ آسمانی وجود دارد. (۴) در تورات و انجیل از منجی بزرگ سخن به میان آمده است.
۵- امام مهدی (ع) چگونه نزدیک به ۱۲ قرن عمر کرده است؟ توضیح دهید. با ذکر مثال (۴ مورد)

(۱) با توجه به آیات قرآن، داشتن عمر طولانی برای انسان غیر ممکن نیست. (۲) در آیه ۱۴ سورة عنکبوت مدت حضور حضرت نوح (ع) در میان قومش و راهنمایی آن ها، ۹۵۰ سال ذکر شده است؛ البته این مدت فقط تا زمان نزول عذاب و نابودی کافران است و خدا می داند که پس از آن، ایشان چندین سال دیگر عمر کرده است. (۳) از نظر دانش پزشکی داشتن عمر طولانی ناممکن نیست؛ اگر کسی بتواند مسائل بهداشتی و تغذیه ای را به خوبی مراعات کند از عمر طولانی تری برخوردار خواهد بود. (۴) بنابراین طولانی بودن عمر امام امری ممکن است. (۵) همان خدایی که آدم را از گل آفرید و آتش سوزنده را بر حضرت ایراهیم (ع) سرد کرد و از میان رود نیل، راه عبوری برای حضرت موسی (ع) و پیروانش قرار داد و حضرت عیسی (ع) را از چنگال دشمنانش نجات داد و تا امروز او را نزد خویش زنده نگه داشته است، می تواند امام زمان (ع) را نیز تا به امروز زنده نگه دارد.
۶- امام حسن (ع) در باره عمر امام زمان (ع) چه می فرماید؟ (بنا به سخن امام حسن (ع) چرا خداوند امام زمان (عج) را در چهره جوانی کمتر از ۴۰ سال آشکار می سازد؟)
(۱) خداوند عمر او را در دوران غیبتش طولانی می گرداند. (۲) سپس به قدرت خدایی اش او را در چهره جوانی کمتر از چهل سال آشکار می سازد. (۳) تا مردمان دریابند که خداوند بر هر کاری تواناست.

۷- ادعا های دروغین برخی از افراد درباره امام زمان (ع) چیست؟ توضیح دهید.

(۱) هر چند وقت یک بار می شنویم که اشخاصی در کشورهای مختلف ادعا می کنند با امام زمان (ع) ارتباط دارند. (۲) و در بین مردم شایعه می سازند که امام زمان (ع) در فلان وقت ظهور خواهد کرد؛ (۳) حتی گاهی افراد دروغگو و پر مدعایی پیدا می شوند که پا را از این فراتر می گذارند و ادعا می کنند خودشان امام زمان (ع) هستند.

۸- معصومین (ع) در برخی احادیث چه نکاتی درباره ادعا های برخی افراد درباره امام زمان (ع) فرموده اند؟ توضیح دهید

(۱) هرکس برای آمدن امام زمان (ع) وقتی را معین، و یا ادعا کند ایشان را ملاقات می کند، دروغگو است. (۲) زیرا این ادعاها توسط عده ای شیاد با هدف فریب و سوء استفاده از مردم ساخته می شود. (۳) پس هیچ کس نمی تواند زمان دقیق قیام آن حضرت را مشخص سازد. (۴) و بدون شک هر زمان که زمینه ظهور فراهم شود ایشان ظهور خواهد کرد.

۹- مهم ترین شرایط ظهور و قیام امام زمان (ع) چیست؟ توضیح دهید. (۲ مورد)

(۱) آمادگی مردم جهان برای همراهی با قیام است. (۲) وجود یاران با وفایی است که تا پای جان در راه اهداف و آرمان های امام بایستند. (۳) یاران امام فقط ۳۱۳ نفر یار ویژه نیستند بلکه علاوه بر آن ها امام نیاز به هزاران هزار یار خواهد داشت که حضورشان برای پیروزی بر دشمن ضروری است.

۱۰- برخی می گویند وقتی امام زمان (ع) قیام کند بیشتر مردم کشته می شوند؛ آیا این مطلب درست است؟ توضیح دهید.

(۱) خیر. (۲) زیرا پیش از آمدن امام زمان (ع)، ظلم و خونریزی جهان را فراگرفته است و قدرت ها و حاکمان زورگو هرکس را مخالف منافع خود ببینند از بین می برند. (۳) در این شرایط است که خداوند، امام (ع) را برای ۱. پایان دادن به جنگ و ۲. بی عدالتی به میان مردم می فرستد. (۴) پس هدف امام از قیام، گسترش ۱. عدالت ۲. و مهربانی است و بی شک بسیاری از مردم جهان با این هدف مقدس همراهی خواهند کرد و برای رسیدن به آن، رهبری امام زمان (ع) را با دل و جان خواهند پذیرفت. (۵) بنابراین امام جنگی به پا نمی کند، بلکه با شکست ظالمان، به خونریزی و جنگ های همیشگی پایان می دهد.

۱۱- آیا بعد از شکست حاکمان ظالم و پیروزی امام زمان (ع)، جهان پایان می یابد و روز قیامت فرا می رسد؟ در احادیث در این باره چه آمده است؟

(۱) خیر (۲) بلکه قیام امام برای این است که سرنوشت مردم در دست ۱. نیکوکاران ۲. و عدالت جوین قرار می گیرد و مردم جهان پس از سال ها به خوشبختی و آرامش برسند. (۳) بنابراین اگر بلافاصله جهان به پایان برسد، آمدن ایشان چه سودی برای مردم خواهد داشت؟ (۴) در احادیث می خوانیم حکومت امام زمان (ع) سال ها ادامه خواهد داشت و پس از ایشان نیز صالحان دیگری اداره جهان را به دست خواهند گرفت.

۱۲- آیا ممکن است ما هم یکی از یاران امام زمان (ع) باشیم؟ توضیح دهید. [یاران امام زمان (ع) چه کسانی هستند؟ توضیح دهید]

(۱) با ظهور امام زمان (ع) ۳۱۳ نفر از بهترین انسان ها به او می پیوندند که بهترین و نزدیک ترین یاران آن حضرت اند. (۲) به جز این، تعداد بی شماری از افراد دیگر نیز خودشان را به امام می رسانند و ایشان را یاری می کنند. (۳) البته یاران امام زمان (ع) فقط کسانی نیستند که ظهور امام را می بینند و به ایشان می پیوندند؛ اکنون گروهی از مردم از یاران امام زمان (ع) هستند، کسانی که ۱. با انجام واجبات دینی، ۲. دوری از گناهان، ۳. گره گشایی از کار گرفتاران، ۴. و اخلاق نیک، باعث خوشحالی امام زمان (ع) می شوند، یار امام محسوب می شوند. (۴) این افراد شاید هرگز امام را نبینند اما چون پیوسته در پی خوشحال کردن امام (ع) هستند، یار ایشان به شمار می آیند. (۵) یاری امام زمان (ع) یعنی یاری دین خدا و این کار مختص دوران ظهور نیست.

۱۳- به فرموده پیامبر اسلام (ص) کدام کار از بهترین کار های امت ایشان در زمان غیبت به شمار می رود؟ انتظار ظهور حضرت مهدی

۱۴- امام رضا (ع) درباره وظایف منتظران واقعی چه می فرماید؟

انتظار فرج به چند چیز است: (۱) صبور بودن (۲) خوش رفتاری (۳) همسایه داری (۴) ترویج کارهای نیک (۵) خودداری از آزار و اذیت دیگران (۶) گشاده رویی (۷) خیر خواهی (۸) مهربانی با مومنان

۱۵- کسی که تلاش می کند صفات منتظران واقعی را در خود ایجاد کند در حقیقت کدام بذر را در وجود خود می کارد؟ این بذر ها چه وقت جوانه می زند؟ حاصل آن چیست؟ (۱) بذر انتظار. (۲) در بهار ظهور. (۳) دوستان واقعی امام را از دیگران مشخص می کند.

رهبری در عصر غیبت

درس پنجم

۱- پس از رحلت پیامبر اسلام (ص) وظیفه هدایت و رهبری مردم بر عهده چه کسانی قرار گرفت؟ آنان نسبت به این امر چگونه اقدام می کردند و با چه مشکلاتی مواجه بودند؟ توضیح دهید. با ذکر مثال (۲ مورد)

(۱) امامان معصوم (ع). (۲) تلاش های بسیاری برای اجرای دستورهای الهی و هدایت مردم به سوی دین راستین انجام دادند. (۳) اما در این مسیر با دو مشکل مواجه بودند: ۱. از یک طرف، حاکمان ظالم به شدت امامان را تحت فشار قرار می دادند و فرصت هر اقدامی را از آنان می گرفتند. ۲. از سوی دیگر، مردم به دلیل ترس از حاکمان ظالم و دل بستن به دنیای زود گذر، وظایف خود را در حمایت و پیروی از امامان انجام نمی دادند، به گونه ای که امام حسن (ع) را به پذیرش صلح وادار کردند و امام حسین (ع) تنها گذاشتند.

۲- چرا امام زمان (ع) به امر خداوند از نظرها پنهان شد؟ توضیح دهید.

(۱) زیرا اوضاع روز به روز برای امامان سخت تر می شد. (۲) آنان یکی پس از دیگری توسط حاکمان به شهادت می رسیدند تا آن جا که سه امام قبل از امام مهدی (ع)، در سن جوانی به شهادت رسیدند. (۳) در چنین موقعیتی امام (ع) که آخرین امام مسلمانان است، به دستور خداوند از نظرها پنهان شد تا در زمان و موقعیتی مناسب که جامعه شایستگی درک حضور ایشان را داشته باشد، ظهور کند.

۳- وقتی یکی از اصحاب امام صادق (ع) از ایشان پرسید: ای فرزند رسول خدا، دو نفر از دوستان ما برسد مسئله ای با یکدیگر اختلاف پیدا کرده اند آیا می توانند برای حل مشکلشان نزد هر حاکم یا پادشاهی بروند؟ تکلیف مردم چیست؟ امام (ع) در پاسخ چه فرمود؟

(۱) خیر، (۲) کسی که به این گونه حاکمان مراجعه کند و با حکم آنان چیزی به دست آورد، در حقیقت به طاغوت مراجعه کرده (۳) و خداوند در قرآن مردم را از مراجعه به طاغوت نهی کرده است. (۴) باید به سراغ کسانی بروند که سخنان ما [اهل بیت] را برایشان بازگو می کنند؛ کسانی که بر حلال و حرام ما آگاهند و احکام ما را می شناسند. (۵) من این افراد بر شما حاکم قرار داده ام؛ بنابراین، مردم نیز باید به حکم آنان راضی شوند. (۶) پس هر کس که حکم آنان را که حکم ماست قبول نکند، بدون شک حکم خدا را خوار شمرده است و کسی که ما را رد کند، خداوند را رد کرده است.

۴- با توجه به حدیث امام صادق (ع) توضیح دهید چرا در عصر غیبت مراجعه به عالمان دین ضرورت بیشتری می‌یابد؟

- ۱) زیرا در زمان حضور امام معصوم، چون همه افراد به امام دسترسی نداشتند، امامان مردم را به شاگردان خود ارجاع می‌دادند.
- ۲) پس وقتی در زمان حضور امامان افرادی که به ایشان دسترسی ندارند باید به شاگردان آنان مراجعه کنند
- ۳) قطعاً در زمان غیبت امام، مراجعه به عالمان دین ضرورت بیشتری می‌یابد.

۵- امام صادق (ع) درباره هدایتگران واقعی مردم در عصر غیبت چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام صادق (ع) مردم باید در عصر غیبت از کدام فقیه پیروی کنند؟) (بنا به سخن امام صادق (ع) فقهای که در عصر غیبت امام زمان (ع) هدایت مردم را بر عهده دارند باید دارای چه ویژگی‌هایی باشند.)

- ۱) مردمی که می‌بینند عالمانشان آشکارا گناه می‌کنند و در جمع آوری دنیا و اموال حرام حریص اند، ولی باز هم از این گونه عالمان پیروی می‌کنند، مانند برخی یهودیانی هستند که خداوند در قرآن آنان را به دلیل پیروی از عالمان بدکار سرزنش می‌کند. ۲) بر مردم واجب است که از فقیهان: ۱. پرهیزکار ۲. که از دین خود محافظت ۳. و بر خلاف هوای نفس خود رفتار می‌کنند ۴. و مطیع دستور خداوند هستند پیروی کنند.

۶- هر یک از ویژگی‌های چهارگانه عالمان، در سخن امام صادق (ع) چه تأثیری در رهبران جامعه دارد؟

باعث می‌شود آن‌ها از انجام کارهایی که سعادت دنیا و آخرت مردم را به خطر می‌اندازد دوری کنند.

۷- اسلام شناسان و فقیهان واقعی چه کسانی هستند؟ در عصر غیبت وظیفه مردم نسبت به آنان چیست؟ توضیح دهید. (چرا مردم باید در عصر غیبت از جانشینان امام زمان (ع) یعنی فقیهان پیروی کنند؟ توضیح دهید)

- ۱) کسانی که در سخنان و راهنمایی‌هایشان، پیرو سخنان معصومین اند و در هر مسئله‌ای نظر پیامبر اسلام (ص) و امامان را برای مردم بازگو می‌کنند. ۲) بنابراین پذیرفتن فتوای فقیهان که برگرفته از قرآن و احادیث معصومین (ع) است در واقع پذیرفتن سخنان امامان (ع) است و مخالفت با آنان، مخالفت با احادیث معصومین (ع) است. ۳) به همین دلیل فقیهان نایب و جانشین امام زمان (ع) به شمار می‌روند و همان گونه که مردم در زمان امامان معصوم (ع) موظف بودند از آنان اطاعت کنند، در عصر غیبت نیز باید از جانشینان امام زمان (ع) یعنی فقیهان پیروی کنند.

۸- با توجه به این که هر جامعه‌ای نیاز به حاکم دراد و حاکم مردم مسلمان، بایستی اسلام شناس باشد تا جامعه را در مسیر اجرای دستورات دین هدایت نماید در عصر غیبت چه کسی این وظیفه را بر عهده می‌گیرد؟

یکی از فقیهان جامع الشرایط، در کنار پاسخ گویی به مسائل دینی

۹- ولایت فقیه را به طور مختصر تعریف کنید.

به رهبری و هدایت مردم جامعه توسط فقیه جامع الشرایط، ولایت فقیه گفته می‌شود.

۱۰- ولی فقیه کیست؟ وظایف او چیست؟ توضیح دهید.

- ۱) اسلام شناسی است ۱. دانا، ۲. شجاع، ۳. مدیر ۴. و مدبر. ۲) که در هر زمان: ۱. با در نظر گرفتن مصلحت جامعه. ۲. از تمام توان و امکانات برای پاسداری از دین و اجرای احکام الهی در جامعه استفاده می‌کند. ۳) و نمی‌گذارد دشمنان اسلام: ۱. با به خطر انداختن کشور اسلامی ۲. مانع اجرای دستورهای خدا شوند.

۱۱- برخی از ویژگی‌های امام خمینی (ره) را از قول یکی از مشهورترین خبرنگاران آمریکا به نام روبین وودزورث که پس از ملاقات در حسینیه جماران درباره شخصیت ایشان نوشته است، توضیح دهید.

- ۱) هنگامی که از در وارد شد، احساس کردم گردبادی بزرگ از نیروهای معنوی وزیدن گرفت. گویا در ورای آن عبای قهوه‌ای عمامه سیاه و ریش سفید، روح زندگی جریان داشت؛ آن چنان که همه بینندگان را محو تماشای خود می‌کرد. ناگهان احساس کردم با حضور او همه ما کوچک شده‌ایم و گویا در آن مکان اصلاً کسی جز او باقی نمانده است. ۲) آری، او بارقه‌ای از نور بود که در قلب و روح همه حاضران رسوخ کرده بود. او تمام معیارهایی را که گمان می‌کردم می‌تواند مرا در تعریف و ارزیابی شخصیت و مقامش یاری کند، درهم شکست. ۳) هنگامی که بر صندلی اش نشست، احساس کردم نیرویی از وجودش پخش می‌شود. نیرویی مانند یک گردباد که اگر با دقت نگاه می‌کردی در می‌یافتی آرامش عظیم در درون آن نهفته است. در عین حال او را چنان آرام و ساکت می‌دید که گویی نیرویی ثابت در درونش جریان دارد این نیرو همان نیرویی است که رژیم سابق ایران را یکباره برچید.

۱۲- برخی از ویژگی های امام خمینی (ره) را از قول مشاور ارشد رئیس جمهور آمریکا که لحظه ای از دشمنی با اسلام و انقلاب اسلامی مردم ایران دست بر نداشته است توضیح دهید.

(۱) آیت الله خمینی غرب را با بحران جدی برنامه ریزی مواجه کرد. (۲) تصمیمات او آن چنان رعد آسا بود که مجال هر گونه تفکر و برنامه ریزی را از سیاستمداران و نظریه پردازان سیاسی می گرفت. (۳) هیچ کس نمی توانست تصمیمات او را از پیش حدس بزند. (۴) او با معیارهایی از معیارهای شناخته شده در دنیا سخن می گفت و عمل می کرد. (۵) گویی او از جایی دیگر الهام می گرفت. (۶) دشمنی آیت الله خمینی با غرب برگرفته از تعالیم الهی او بود. (۷) او حتی در دشمنی خود نیز خلوص نیت داشت.

۱۳- ویژگی های امام خمینی ره را توضیح دهید.

(۱) امام در قرنی که دین و معنویت کاملاً منزوی شده و چیزی نمانده بود که مساجد و کلیساها به فراموشی سپرده شوند با انقلاب اسلامی، به یک باره تمام نقشه های شوم ابر قدرت ها را بر هم زد و یک بار دیگر به مردم سراسر جهان نشان داد که برای خوشبختی و سعادت در دنیا و آخرت هیچ راهی جز بازگشت به مسیر نورانی پیامبران وجود ندارد. (۲) او عابدی شب زنده دار و سیاستمداری آگاه بود (۳) مانند عادی ترین مردم زندگی می کرد (۴) در تمام سال های رهبری اش در خانه ای اجاره ای زندگی کرد (۵) هرگز به کسی ظلم نکرد و در برابر هیچ ستمگری سکوت نکرد. (۶) او که دشمنان اسلام از شنیدن نامش به وحشت می افتادند، اگر صدای گریه کودکی را می شنید بسیار ناراحت می شد. (۷) برای عمل به اسلام از هیچ کس نمی ترسید (۸) همان گونه که محکم و استوار می گفت ، آمریکا هیچ غلطی نمی تواند بکند، وقتی نام امام حسین (ع) و یارانش را می شنید و اشک از چشم هایش جاری می شد (۹) به پرسش های دین مردم پاسخ می داد (۱۰) در جمع آنان حاضر می شد و برایشان صحبت می کرد (۱۱) در برابر مردم محروم می گفت: به من خدمتگزار بگویید بهتر است از این که مرا امام خود بخوانید.

۱۴- پس از امام خمینی (ره) چه کسی هدایت و رهبری جامعه را بر عهده گرفت؟ دارا بودن کدام ویژگی ها سبب شد مجلس خبرگان، وی را شایسته ترین فرد برای رهبری جامعه اسلامی معرفی کند؟

(۱) یکی از نزدیک ترین یاران ایشان یعنی آیت الله خامنه ای (۲) ۱- دور اندیشی، ۲- شجاعت، ۳- پرهیز گاری ۴- وفاداری به امام و انقلاب اسلامی.

وضو، غسل و تیمم

درس ششم

۱- پیامبر اسلام (ص) درباره حکمت وضو چه می فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر اسلام (ص) هدف از شستن و مسح هریک از اعضا برای وضو چیست؟)

(۱) شستن صورت در وضو، یعنی خدایا هر گناهی که با این صورت انجام دادم، آن را شست و شو می کنم تا با صورت پاک به جانب تو بایستم و عبادت کنم (۲) شستن دست ها در وضو یعنی خدایا، از گناه دست شستم و به واسطه گناهایی که با دستم مرتکب شدم، دستم را تطهیر می کنم. (۳) مسح سر در وضو یعنی خدایا از هر فکر و خیال باطل و گناه آلود که در سر پرورانده ام، سرم را تطهیر می کنم (۴) مسح پا یعنی خدایا من از رفتن به مکان های نامناسب پا می کشم.

۲- در چه مواردی واجب است وضو داشته باشیم؟ (۳ مورد)

(۱) وقتی می خواهیم نماز بخوانیم؛ (۲) وقتی قصد داریم دستمان را به آیات قرآن بزنیم؛ (۳) وقتی به یکی از نام های خداوند (به هر زبان که نوشته شده باشد) دست می زنیم.

۳- در چه مواردی مستحب است وضو داشته باشیم؟ (۶ مورد)

(۱) هنگام تلاوت قرآن، (۲) همراه داشتن قرآن، (۳) زیارت حرم های امامان (ع)، (۴) رفتن به مسجد، (۵) زیارت اهل قبور (۶) هنگام خوابیدن

۴- پیامبر اسلام (ص) درباره آثار وضو داشتن در حالات مختلف چه می فرماید؟ (بنابه سخن پیامبر (ص) آثار وضو را برشمارید)

(۱) بسیار وضو بگیر تا خداوند بر عمرت بیفزاید (۲) اگر برایت میسر است که شب و روز با وضو باشی این کار را انجام بده (۳) کسی که با وضو می خوابد، بسترش تا صبح برای او مسجد خواهد بود و خوابش برای او نماز

۵- وضو چند شرط دارد؟ هر شرط را فقط نام ببرید. هفت شرط: (۱) پاک بودن آب وضو (۲) مطلق بودن آب وضو (۳) مباح بودن آب و ظرف

آن (۴) پاک بودن اعضای وضو، (۵) نبودن مانع در اعضاء وضو، (۶) ترتیب، (۷) موالات

۶- از شرایط وضو پاک بودن آب وضو را به طور مختصر توضیح دهید. (۱) آبی که با آن وضو می‌گیریم باید پاک باشد. (۲) اگر فراموش کنیم که نجس است و وضو بگیریم، وضوی ما باطل است.

۷- از شرایط وضو مطلق بودن آب وضو را توضیح دهید.

آب ها به دو دسته تقسیم می‌شوند: (۱) - مطلق (۲) - مضاف، (۱) آب مطلق: به آب های خالصی گفته می‌شود که با چیز دیگر آمیخته نشده و یا از چیزی گرفته نشده باشد؛ مانند ۱. آب باران، ۲. آب چشمه ها و ۳. چاه ها، ۴. آب رودها ۵. دریاها و ۶. آب لوله کشی خانه ها (۲) آب مضاف: آبی که خالص نیست و آن را از چیز دیگری گرفته اند مانند: ۱- گلاب. ۲- آب میوه و یا با چیز دیگری مخلوط شده باشد مثل: ۱. آب نمک غلیظ و ۲. آب های خیلی گل آلود، به گونه ای که دیگر به آن آب نگویند آب مضاف نامیده می‌شود. (۳) وضو گرفتن فقط با آب مطلق صحیح است و ما نمی‌توانیم با آب مضاف وضو بگیریم.

۸- از شرایط وضو مباح بودن آب و ظرف آن را توضیح دهید.

(۱) آبی که ما با آن وضو می‌گیریم باید مباح باشد، یعنی یا آب برای خودمان باشد و یا اگر برای دیگری است، او از وضو گرفتن ما با آن آب رضایت داشته باشد. (۲) استفاده از آب غصبی حرام است و وضو نیز با این آب باطل خواهد بود. (۳) وضو گرفتن با آب هایی که در مکان هایی عمومی قرار دارد صحیح است.

۹- از شرایط وضو پاک بودن اعضای وضو را توضیح دهید.

(۱) اگر صورت، دست ها، سر و یا روی پاها هنگام وضو نجس باشند، باید ابتدا نجاست را برطرف کرد، بدن را پاک نمود و سپس وضو گرفت. (۲) اگر اعضای وضو نجس باشند، وضو باطل است.

۱۰- از شرایط وضو نبودن مانع در اعضا را توضیح دهید.

هنگام وضو اگر چیزی مانع رسیدن آب به اعضا شود (مثل: ۱. چربی، کرم ها که بر دست و صورت باقی می‌ماند. ۲. لاک روی ناخن، ۳. چسب و ۴. رنگ) وضو باطل است.

۱۱- از شرایط وضو ترتیب را توضیح دهید.

(۱) واجب است تمام مراحل وضو را به ترتیب انجام دهیم؛ یعنی پس از: ۱. از نیت، ۲. ابتدا صورتمان را می‌شوئیم؛ سپس ۳. دست راست را از بالای آرنج تا نوک انگشتان می‌شوئیم و سپس ۴. بعد از آن دست چپ را نیز به همین صورت می‌شوئیم، ۵. بعد با همان رطوبتی که در کف دست مانده است، سر را مسح ۶. و با همان رطوبت، روی پای راست را با دست راست مسح می‌کنیم. ۷. روی پای چپ را با دست چپ. (۲) اگر مکلف این ترتیب را به هم بزند، وضویش باطل است.

۱۲- از شرایط وضو موالات را توضیح دهید. با ذکر مثال

(۱) واجب است کارهای وضو را پشت سر هم انجام دهیم و بین آن‌ها فاصله نیندازیم. (۲) اگر بین کارهای وضو به قدری فاصله بیندازیم که حالت وضو به هم بخورد، به گونه ای که بگویند او مشغول کار دیگری شده است مثلاً: هنگام وضو گرفتن، کسی باتلفن منزل تماس بگیرد و مشغول صحبت شود بدون آن که کارهای وضو را دنبال کند، وضوی او باطل است.

۱۳- کارهایی را که به ترتیب باید در غسل ترتیبی انجام داد کدامند؟ فقط نام ببرید. (۴ مورد)

(۱) نیت (۲) شستن تمام سر و گردن (۳) شستن نیمه راست بدن (۴) شستن نیمه چپ بدن

۱۴- برخی از مواردی که مکلف باید به جای وضو یا غسل تیمم کند کدامند هریک را بیان کنید. (۲ مورد)

(۱) آب در دسترس دارد، ولی: ۱. غصبی، ۲. نجس ۳. یا خیلی گل آلود است. (۲) آب کمی در اختیار دارد: که اگر با آن وضو بگیرد، از تشنگی به سختی خواهد افتاد.

۱۵- شیوه [صحیح] انجام تیمم را توضیح دهید.

(۱) ابتدا نیت می‌کنیم، یعنی برای خشنودی خدا به وضو یا غسل یا تیمم می‌کنیم. (۲) سپس کف هر دو دست را با هم روی خاک پاک و یا هر چیز دیگری که تیمم بر آن صحیح است می‌زنیم. (۳) دست ها را بر بالای پیشانی می‌گذاریم و آن‌ها را تا ابروها و بالای بینی می‌کشیم. (۴) کف دست چپ را بر پشت دست راست می‌گذاریم و از مچ تا نوک انگشتان می‌کشیم. (۵) کف دست راست را بر پشت دست چپ می‌گذاریم و از مچ تا نوک انگشتان می‌کشیم.

۱۶- برخی از چیزهایی که وضو و تیمم را باطل می‌کنند کدامند؟ هریک را بیان کنید (۲ مورد)

(۱) خارج شدن ادرار، مدفوع و گازهای روده از بدن (۲) به خواب رفتن: (به صورتی که ۱. چشم نبیند ۲. و گوش هم نشنود)

احکام نماز

درس هفتم

۱- هر قدر دوستی عمیق تر باشد چه نتایجی دارد؟

۱) یاد دوست تداوم بیشتری می‌یابد (۲) به آنجا می‌رسد که انسان همواره به یاد دوست است (۳) همین تکرار یاد دوست سبب تقویت دوستی و استحکام آن می‌گردد.

۲- یاد خدا نشانه چیست؟ او در دوستی با ما خود را چه نامیده است؟

۱) نشانه دوستی و محبت ما با خداست (۲) دوستدار ما

۳- تأثیر یاد خدا در رفتار انسان را توضیح دهید.

۱) احساس حضور او در زندگی را افزایش می‌دهد (۲) می‌کوشد که در حضور او ادب را رعایت کند (۳) کارهایی را انجام دهد که او می‌پسندد. (۴) از آنچه او را ناخشنود می‌کند، دوری نماید.

۴- نماز نمونه کامل چیست؟ چرا؟ توضیح دهید. (نماز چیست؟ توضیح دهید)

[یاد خدا، زیرا]: ۱) هر یک از ما حداقل پنج نوبت در شبانه روز به پیشگاه خدا نماز می‌گزاریم و یاد او را در دل تقویت می‌کنیم (۲) در نماز خداوند را «تسبیح» می‌گوییم و او را از هر بدی و زشتی منزه می‌داریم (۳) در نماز خداوند را «حمد» می‌کنیم و همه خوبی‌ها و زیبایی‌هایش را می‌ستاییم. (۴) نماز، زیباترین شکل «شکرگزاری» از خداست. تمام نعمت‌هایی را که در زندگی داریم، او به ما عنایت کرده و ما با انجام نماز، شکر آن نعمت‌ها را به جا می‌آوریم و او را سپاس می‌گوییم. (۵) نماز، یکی از بهترین راه‌های تقویت «ایمان» در قلب آدمی است.

۵- کدام نماز علاوه بر خشنودی خداوند، تأثیر بسیاری بر روح و روان انسان خواهد گذاشت؟

نمازی که با رعایت: ۱. آداب ۲. واحکام آن خوانده شود.

۶- مبطلات نماز بنا به فتوای مراجع تقلید چند مورد است؟ در این درس فقط ۹ مورد را نام ببرید.

دوازده مورد: ۱) از بین رفتن یکی از شرایط نماز (۲) باطل شدن وضو (۳) روی برگرداندن از قبله (۴) خندیدن با صدای بلند (قهقهه) (۵) حرف زدن (۶) به هم زدن صورت نماز (۷) خوردن و آشامیدن (۸) کم و زیاد کردن ارکان و واجبات نماز (۹) شک کردن در رکعت‌های نماز دو یا سه رکعتی.

۷- از مبطلات نماز «از بین رفتن یکی از شرایط نماز» را توضیح دهید. با ذکر مثال.

۱) برخی از شرایط نماز عبارتند از: ۱. پاک بودن لباس و بدن نمازگزار، ۲. وضو داشتن ۳. غصبی نبودن لباس و مکان نمازگزار. (۲) اگر نمازگزار در بین نماز متوجه شود که یکی از شرایط از بین رفته است. مثلاً: ۱. یادش بیاید وضو نگرفته است ۲. یا مکانی که در آن نماز می‌خواند غصبی است، نمازش باطل است.

۸- از مبطلات نماز «باطل شدن وضو» را بیان کنید. اگر وضوی نمازگزار باطل شود، نماز او نیز باطل خواهد شد.

۹- از مبطلات نماز «روی برگرداندن از قبله» را توضیح دهید.

۱) اگر نمازگزار در حال نماز صورت خود را از قبله به طرف چپ یا راست بگرداند (به اندازه‌ای که دیگر رو به قبله به حساب نیاید) نمازش باطل است (۲) فرقی بین عمدی و یا سهوی بودن این کار نیست.

۱۰- از مبطلات نماز «خندیدن با صدای بلند (قهقهه)» را توضیح دهید.

۱) خنده بلند، در صورتی که عمدی باشد، نماز را باطل می‌کند. (۲) لبخند زدن و یا خنده با صدایی که عمدی نباشد نماز را باطل نمی‌کند.

۱۱- از مبطلات نماز «حرف زدن بین نماز» را توضیح دهید.

۱) اگر نمازگزار بین نماز عمداً سخن بگوید، حتی اگر یک کلمه هم باشد (مثلاً بگوید آخ)، نمازش باطل خواهد شد. (۲) ولی اگر بدون توجه و از روی فراموشی بین نماز چیزی بگوید، نمازش صحیح است و باید دو سجده سهو به جای آورد.

[سجده سهو این گونه انجام می‌شود: بلافاصله بعد از نماز نیت سجده سهو می‌کنیم و به سجده می‌رویم و می‌گوییم «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ» سپس سر از سجده بر می‌داریم و می‌نشینیم دوباره به سجده رفته و همان ذکر را می‌گوییم و بعد از آن که سر از سجده برداشتیم تشهد می‌خوانیم و سلام می‌دهیم.]

۱۲- از مبطلات نماز «به هم زدن صورت نماز» را به طور خلاصه توضیح دهید. با ذکر مثال.

۱) اگر نمازگزار بین نماز، کاری انجام دهد که حالت نماز را به هم بزند (مثلاً: دست بزند و یا به هوا بپرد) نمازش باطل می‌شود و فرقی ندارد که کارش کم باشد یا زیاد، عمدی باشد یا سهوی. ۲) کارهایی که صورت و حالت نماز را به هم نمی‌زند (مثل: اشاره کردن با دست)، نماز را باطل نمی‌کند.

۱۳- از مبطلات نماز «خوردن و آشامیدن» را توضیح دهید. ۱) خوردن و آشامیدن باعث باطل شدن نماز می‌شود. ۲) اما اگر نمازگزار ذره‌های ریز غذا یا چیزهای دیگر را که در دهان دارد، در بین نماز فرو برد، نمازش صحیح است.

۱۴- از مبطلات نماز «کم و زیاد کردن واجبات نماز» را به طور خلاصه توضیح دهید.

۱) اگر نمازگزار عمداً یا سهواً یکی از ارکان نماز (مانند: رکوع را) کم یا زیاد کند، نمازش باطل می‌شود. ۲) کم و زیاد کردن بقیه واجبات نماز، به جز ارکان، تنها وقتی نماز را باطل می‌کند که عمدی باشد.

۱۵- از مبطلات نماز شک کردن در رکعت‌های نماز دو یا سه رکعتی را به طور خلاصه توضیح دهید.

۱) اگر نمازگزار در حالی که نماز دو یا سه رکعتی می‌خواند شک کند در رکعت چندم است و با کمی فکر و تأمل نیز شک او برطرف نشود، نمازش باطل می‌شود. ۲) و اگر در دو رکعت اول نمازهای چهاررکعتی هم شک کند، نمازش باطل می‌شود.

۱۶- دیگر مسائل مهم نماز کدامند؟ هر یک را به طور خلاصه توضیح دهید. (۷ مورد)

۱) اگر نمازگزار ذکرهای نمازش را آن قدر تند و با عجله بگوید که تلفظ آن‌ها صحیح نباشد نمازش باطل می‌شود. ۲) اگر ذکرهای واجب نماز را در حال حرکت بگوید؛ (مثلاً: بخشی از ذکر رکوع را درحالی بگوید که دارد از رکوع برمی‌خیزد)، نمازش باطل می‌شود. ۳) نمازگزار نباید در حال نماز به دیگران سلام کند، ولی اگر دیگران به او سلام کنند، باید جواب سلام آن‌ها را در حال نماز بدهد، البته جواب دادن به سلام غلطی که سلام به حساب نمی‌آید یا از روی تمسخر انجام شود، نباید پاسخ داد. ۴) سرفه، عطسه و خمیازه کشیدن نماز را باطل نمی‌کند. ۵) اگر نمازگزار بعد از نماز شک کند که هنگام نماز، کاری که نماز را باطل می‌کند انجام داده است یا نه، نمازش صحیح است. ۶) گریه کردن برای آمرزش گناهان در حال نماز، چه آهسته باشد و چه با صدای بلند، عمل پسندیده‌ای است. ۷) شکستن نماز واجب از روی اختیار حرام است، ولی برای جلوگیری از ضرر مالی یا بدنی مانعی ندارد.

همدلی و همراهی

درس هشتم

۱- جملات «نزدیک تر از خویشاوند، عامل زنده شدن روح و روان انسان، برترین اندوخته و سرمایه» که از سخنان معصومین (ع) می‌باشد، توصیف چه کسی است؟ دوست خوب

۲- جملات «پاره‌ای از آتش، ترسناک تر از هر چیز، شمشیری زیبا اما زهرآلوده» که از سخنان معصومین (ع) می‌باشد، توصیف چه کسی است؟ دوست بد

۳- چرا انتخاب دوست در دوران نوجوانی از اهمیت و حساسیت بالایی برخوردار است؟ با ذکر دو دلیل توضیح دهید.

دلیل اول: در سنین بلوغ، عواطف انسانی در حال رشد و شکوفایی است و برقراری و پیوند دوستی در این دوران به این شکوفایی کمک می‌کند و باعث پرورش عواطف ۱. نوع دوستی ۲. و محبت ورزی می‌شود. دلیل دوم: ۱) وقتی علاقه قلبی بین دو دوست ایجاد می‌شود، آن دو از صفات و حالات هم دیگر تأثیر می‌پذیرند. ۲) میزان این اثرپذیری در دوران نوجوانی بسیار بالاست. و گاه به حدی است که شخص می‌کوشد مانند دوست خود حرف بزند و مثل او انتخاب و زندگی کند. ۳) این اثرپذیری بسیار آرام و تدریجی است به گونه‌ای که گاه حتی خود انسان متوجه آن نمی‌شود و به مرور به همرنگی کامل با دوستانش می‌انجامد.

۴- امام علی (ع) درباره‌ی اثرپذیری از دوست چه می‌فرماید؟ (بنا به سخنان امام علی (ع) چرا باید از دوستی با افراد فاسد پرهیز کرد؟) ۱) از دوستی با افراد فاسد پرهیز ۲) که وجودت ناخود آگاه، ناپاکی و بدی را از آنان می‌رباید ۳) در حالی که تو از آن بی‌خبری.

۵- چرا باید در انتخاب دوستان دقت کرد؟ به خاطر بالا بودن میزان تأثیری که آنان بر اخلاق و رفتار ما می‌گذارند.

۶- اگر انتخاب دوستان مطابق با معیارهای مطرح شده از سوی خداوند در قرآن و نظر پیشوایان معصوم (ع) باشد در نهایت چه نتایج دارد؟ باعث رشد و پیشرفت اخلاقی و فکری ما می‌شود.

۷- قرآن و پیشوایان دین در کتاب هفتم چه معیارهایی برای انتخاب دوست به ما ارائه داده اند؟ فقط نام ببرید. (۳ مورد)

(۱) اهل نماز و نیکی (۲) صداقت و راست گویی (۳) وفای به عهد

۸- قرآن و پیشوایان دین در این درس چه معیارهایی برای انتخاب دوست به ما ارائه داده اند؟ هر یک را بیان کنید. (۳ مورد)

(۱) اهل فکر و اندیشه باشد. (۲) اهل گناه نباشد، و از گناه دیگران نیز ناراحت شود. (۳) خیر خواه دوستانش است.

۹- از معیارهای دوستی، دوستی با کسی که اهل فکر و اندیشه باشد را توضیح دهید. (چرا باید دوست واقعی اهل فکر و اندیشه باشد؟ توضیح دهید.)

(۱) یکی از معیارهای مهم در انتخاب دوست این است که شخصی را که به دوستی انتخاب می کنیم، عاقل باشد. (۲) زیرا دوست خردمند و دور اندیش، ما را در گرفتن تصمیمات درست کمک می کند و خطر قرار گرفتن در مسیرهای نامناسب را از ما دور می کند. (۳) بدون فکر و اندیشه راهی پیش پای دوست خود نمی گذارد و اگر خودش نیز نتواند دوستش را راهنمایی کند، او را به سمت مشورت با افراد آگاه و مطلع سوق دهد.

۱۰- چرا باید از دوستی با افراد نادان پرهیز کرد؟ روایات در این باره چه توصیه ای دارند؟ توضیح دهید.

(۱) زیرا دوستی با افراد نادان یعنی کسانی که کارهای خود را نه بر اساس فکر و اندیشه بلکه بر مبنای احساسات و هیجانات زود گذر انجام می دهند، ضررهای زیادی دارد. (۲) این افراد با دادن مشورت های غلط و نادرست به دوستان خود، زمینه های انحراف و لغزش آنان را فراهم می آورند. (۳) برای همین است که در روایات توصیه شده است که از دوستی با فرد نادان پرهیز کنید، زیرا او می خواهد که به نفع شما قدمی بردارد ولی به علت نادانی، مایه زیان و ضرر شما می شود.

۱۱- مفهوم این دو بیت چیست؟ دوستی با مردم دانا نکوست دشمن دانا به از نادان دوست

مفهوم: دوستی با افراد دانا خوبست حتی اگر دشمن باشد

دشمن دانا بلندت می کند بر زمینت می زند نادان دوست

مفهوم: زیرا افراد دانا انسان را یاری می کنند ولی افراد نادان باعث گرفتاری می شوند.

۱۲- از معیارهای دوستی، دوستی با کسی که اهل گناه نباشد و از گناه دیگران نیز ناراحت شود را توضیح دهید. (چرا باید دوست واقعی اهل گناه نباشد، و از گناه دیگران ناراحت شود؟ توضیح دهید.)

(۱) زیرا دوری کردن از گناهان و آلودگی های اخلاقی یکی از ویژگی های مهم دوست خوب است. (۲) متأسفانه برخی از انسان ها به گناه و زشتی و بی بند و باری عادت کرده اند و با هر کس دیگری که دوست شوند، او را تحت تأثیر خلق و خوی ناشایست خود قرار می دهند.

۱۳- امام علی (ع) در باره پرهیز از دوستی با افراد بی بند و بار (اهل گناه) چه می فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) چرا نباید مسلمان با افراد بی بند و بار رفاقت کند؟)

(۱) سزاوار و شایسته نیست که مسلمان با افراد بی بند و بار رفاقت کند. (۲) زیرا او کارهای زشت خود را زیبا جلوه می دهد. (۳) دوست دارد که دوستش هم رنگ او باشد.

۱۴- اگر دوست ما به راحتی گناهان خود را تعریف می کند و ما را به انجام آن و همراهی با خود دعوت می کند و یا وقتی اشتباه یا گناهی مرتکب می شویم با خنده از کنار ما می گذرد و حتی ما را به ادامه کار تشویق می کند وظیفه ما در این باره چیست؟ چرا؟ (۱) باید دانست که وی دوست مناسبی نیست. (۲) زیرا این افراد در روایات به شمشیری زهر آلود تشبیه شده اند که اگر چه ظاهرشان براق و زیباست اما اثری خطرناک دارند.

۱۵- مفهوم این بیت چیست؟ چون بسی ابلیس آدم روی هست پس به هر دستی نشاید داد دست

مفهوم: افراد بسیاری هستند گرچه ظاهر خوبی دارند اما باطنی شیطانی دارند و نباید به آنان دست دوستی داد.

۱۶- از معیارهای دوست، دوستی با کسی که «خیرخواه دوستانش است» را توضیح دهید. (چرا دوست واقعی خیرخواه دوستانش است توضیح دهید.)

(۱) دوستان واقعی، خیر یکدیگر را می خواهند. (۲) برای همین هر عیبی که از دوستانش ببینند پنهانی به او تذکر می دهند و دوستانشان را در برطرف کردن این عیوب یاری می کنند. (۳) گرچه در این میان ممکن است طرف مقابل متوجه خیرخواهی دوستش نباشد و از این کار ناراحت شود.

۱۷- امام صادق (ع) دربارهٔ محبوب ترین دوستان چه می فرماید؟ (بنا به سخن امام صادق (ع) محبوب ترین دوستان ما چه کسی است؟)

(۱) محبوب ترین دوستانم نزد من کسی است (۲) که عیب های مرا به من هدیه دهد.

۱۸- کسانی که به ویژگی های دوستی توجه نکنند و با اهمیت دادن به جنبه های مادی و ظاهری با هرکس دوست شوند در دنیا و آخرت چه سرنوشتی خواهند داشت؟

(۱) در دنیا سرنوشت خوبی ندارند (۲) در آخرت نیز چیزی جز حسرت و پشیمانی به همراه نخواهد داشت.

۱۹- خداوند در قرآن دربارهٔ حسرت و پشیمانی کسانی که با افراد گناهکار در دنیا دوست شده اند چه می فرماید؟

وَيَوْمَ يُعْضُ الزَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ (۱) و روزی که ظالم دو دست خویش را با دندان می گزد

يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا (۲) و می گوید: ای کاش با پیامبر [و دین او] همراه می شدم

يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا (۳) وای بر من، کاش فلان شخص را به عنوان دوست خود انتخاب نمی کردم

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي (۴) او مرا از یاد خدا گمراه کرد، پس از آن که آن [یاد خدا] به من رسیده بود

۲۰- در مقایسهٔ بین پیدا کردن دوست و حفظ دوستی کدام کار مشکل تر است؟ حفظ دوستی

۲۱- پایداری رابطهٔ دوستی و رسیدن به ثمرات و نتایج آن به چه چیز بستگی دارد؟ (۱) رعایت برخی از حدود (۲) انجام وظایف متقابل

۲۲- برخی از حدود و وظایف دوستی در این درس کدامند؟ فقط نام ببرید. (۲ مورد) (۱) احترام به دوست (۲) میانه روی در دوستی

۲۳- از حدود وظایف دوستی «احترام به دوست» را توضیح دهید. با ذکر مثال.

(۱) گر چه بین دوستان نزدیک باید صمیمیت حکم فرما باشد اما در هر حال باید به شخصیت همدیگر احترام گذارند و از محدودهٔ ادب و اخلاق خارج نشوند. (۲) ۱. نام ناپسند نهادن ۲. مسخره کردن، ۳. شوخی های آزار دهنده، ۴. استفادهٔ بیش از حد و بدون اجازه از وسایل، از مواردی است که پیوند دوستی را سست می کند.

۲۴- امام علی (ع) «دربارهٔ احترام به دوست» چه می فرماید؟ (بنابه سخن امام علی (ع) چرا نباید به اتکای رابطهٔ صمیمانه و دوستانه حق دوست را ضایع کرد؟)

(۱) به اتکای رابطهٔ صمیمانه و دوستانه، حق برادرت را ضایع مکن (۲) زیرا این عمل رابطهٔ دوستی را از بین می برد. (۳) کسی که حقش را ضایع ساخته ای، دیگر دوست تو نخواهد ماند.

۲۵- از حدود وظایف دوستی «میانه روی در دوستی» را توضیح دهید.

(۱) لازمهٔ دوستی پایدار، رعایت میانه روی است (۲) گاه شیفتگی فوق العاده به دوست باعث می شود که حدود دوستی رعایت نشود و همین مسئله مشکلاتی را برای ما به وجود می آورد.

۲۶- میانه روی در دوستی را در این درس باید در چه مواردی به خوبی رعایت کرد؟ فقط نام ببرید. (۳ مورد)

(۱) پرهیز از گفتن تمام اسرار به دوست (۲) نداشتن توقع بی جا از دوست (۳) پرهیز از علاقهٔ افراطی

۲۷- از موارد میانه روی در دوستی «پرهیز از گفتن تمام اسرار به دوست» را بیان کنید.

(۱) در عین اعتماد به دوست، نباید همهٔ اسرار زندگی خود را به او بگوییم، (۲) چه بسیار اتفاق افتاده است که دوستی ها به هم می خورد و افراد به افشای اسرار دوست اقدام می کنند.

۲۸- امام علی (ع) دربارهٔ پرهیز از گفتن تمامی اسرار به دوست چه می فرماید؟ (بنابه سخن امام علی (ع) محبت، اعتماد، رفتار و گفتن اسرار ما به دوست باید چگونه باشد؟)

(۱) محبت خود را نثار کن، و در عین حال به طور مطلق به او اعتماد مکن (۲) همان گونه که می خواهی با تو رفتار نماید با او رفتار کن، اما همهٔ اسرار را با او در میان مگذار.

۲۹- از موارد میانه روی در دوستی «نداشتن توقع بیجا از دوست» را توضیح دهید.

(۱) نباید انتظار داشته باشیم دوست ما هرگونه خواستهٔ ما را برآورده سازد و یا همواره برای ما فداکاری کرده و به خاطر ما از همه چیز خود بگذرد. (۲) برخی از افراد، توقع ایثار و فداکاری یک طرفه از دوست خود دارند تا جایی که انتظار دارند در هر امر باطل و ناحقی هم از آنان حمایت کند.

۳۰- امام علی (ع) درباره «نداشتن توقع بی جا» از دوست چه می فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) کسی که از دوستش جز فداکاری انتظار ندارد چه حالی دارد؟)

(۱) کسی که از دوست خود جز فداکاری انتظار ندارد ، (۲) همواره خشمگین و ناراحت است.

۳۱- از موارد میانه روی در دوستی «پرهیز از علاقه افراطی» را توضیح دهید.

(۱) دوستی های دوران نوجوانی، ممکن است به سرعت به علاقه های بسیار شدید تبدیل شود. (۲) این نوع علاقه های افراطی موجب اضطراب و پریشانی خاطر می شود و آرامش زندگی انسان را بر هم می زند (۳) زیرا فرد همواره نگران از دست دادن دوست خود و یا دور شدن از اوست.

انقلاب اسلامی ایران

درس نهم

۱- طی دویست سال گذشته استعمارگران چه خیانت هایی در تجزیه ایران انجام دادند؟

(۱) همواره مناطقی را از ایران جدا کردند. (۲) این مناطق یا به کشور جدیدی تبدیل شده یا این که به کشورهای دیگر ضمیمه شده است.

۲- آیا استعمارگران در دوران جنگ تحمیلی عراق با ایران توانستند مناطقی از ایران را تجزیه کنند؟ چرا؟

(۱) خیر (۲) زیرا رهبری امام خمینی (ره) و رشادت مردم ایران مانع شد.

۳- وضعیت کشور ایران در دوران حکومت گذشته چگونه بود؟ برخی از موارد آن را برشمارید. (هشت مورد)

(۱) ده ها هزار مستشار خارجی که چهل هزار نفر آنان آمریکایی بودند کارهای فنی و نظامی ایران را در دست داشتند. (۲) وضعیت بهداشت در شهرها و روستاها اسفناک بود و ده ها هزار پزشک پاکستانی و هندی در ایران مشغول به کار بودند. (۳) کمتر از نیم درصد مردم می توانستند به دانشگاه بروند. (۴) از ۵۴۰۰۰ روستا فقط ۲۰۰۰ روستا برق داشت. (۵) بیشتر نمایندگان مجلس توسط شاه انتخاب می شدند. (۶) شاه بسیاری از تصمیمات حکومتی خود رابیستی با اجازه و تأیید سفارتخانه های آمریکا و انگلیس می گرفت. (۷) معادن مختلف و منابع نفت و گاز ما به دست غربی ها به یغما می رفت. (۸) حکومت نه تنها توجهی به امور دینی نداشت بلکه با دایر کردن مراکز فساد، جوانان را از دین دور می کرد.

۴- برخی ثمرات انقلاب اسلامی را برشمارید. (ده مورد)

(۱) رشد نرخ باسودی به حدود ۹۰ درصد، بیش از ده میلیون فارغ التحصیل دانشگاه و حدود پنج میلیون نفر نیز مشغول به تحصیل. (۲) قدرت اول نظامی منطقه و دارای امن ترین آسمان منطقه (۳) جزء چهار کشور موفق در شبیه سازی حیوانی (۴) دومین کشور برتر دنیا در تحقیقات مغز و نخاع و جزء ده کشور دنیا از نظر پیوند اعضای بدن (۵) جزء هشت کشور صاحب حرفه کامل فضایی (۶) سومین کشور سدساز دنیا و سومین کشور از نظر رشد شبکه برق (۷) جزء ده کشور برتر دنیا در علوم نانو تکنولوژی (۸) جزء بیست کشور سازنده ناو شکن در دنیا و دارنده رکورد سریع ترین اژدر دنیا (۱۰۰ متر در ثانیه) (۹) جزء چهار کشور سازنده پهباد موشک انداز در دنیا، شکار پهباد RQ ۱۷۰ فوق پیشرفته و ساخت مدل ایرانی آن (۱۰) تنها کشور مستقلی که خود به تکنولوژی هسته ای دست یافت.

۵- چه عاملی باعث شده است ایران در میان کشورهای منطقه به بالاترین رشد تولید علم با فاصله زیاد (ده برابر رشد دیگران)

دست یابد؟ این پیشرفت ها چه تاثیری بر ملت های محروم داشته است؟ (۱) پیشرفت های علمی و فناوری (۲) با الگو گرفتن از انقلاب

اسلامی ایران، برای رهایی از وابستگی و کسب استقلال تلاش کنند.

۶- ثمرات انقلاب اسلامی در چه حالی بدست آمد؟ (۱) کشور ایران، از همان ابتدای انقلاب گرفتار تحریم های سخت کشورهای غربی و

همچنین درگیر هشت سال جنگ تحمیلی و ناجوانمردانه از سوی قدرت های استکباری شده بود. (۲) جنگی که بیشتر سرمایه های کشور را در معرض نابودی و آسیب قرار داد.

۷- حرکت های حق طلبانه مردم در نقاط دیگر جهان سرمشق گرفته از چیست؟ مقاومت مردم ایران در برابر استکبار جهانی

۸- انقلاب اسلامی ایران کدام روحیه را در مردم ایران زنده کرد؟ آن ها اکنون به کدام باور رسیده اند؟ (۱) روحیه خودباوری و

احساس عزت و بزرگی (۲) که می توانند در هر زمینه ای رشد و پیشرفت کنند.

۹- خداوند در قرآن درباره برتری مومنان چه می فرماید؟ *

(۱) سست نشوید و غمگین نباشید

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا

(۲) [زیرا که] شما برترید اگر ایمان داشته باشید

وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ، إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

۱۰- با وجود همه پیشرفت ها بعد از انقلاب هنوز چه مشکلاتی داریم؟ چگونه می توانیم بر آن ها غلبه کنیم؟

(۱) در برخی عرصه ها نقاط ضعفی داریم (۲) با تلاش و مجاهدت و با اتکا بر نیروی ایمان

۱۱- آن چه امروز بعد از انقلاب به دست ما رسیده حاصل چیست؟ وظیفه ما در این باره چیست؟

(۱) تلاش‌ها و از جان گذشتگی‌های پدران و مادران ماست (۲) با همان اراده و ایمان ادامه راه را طی کنیم تا برکاستی‌ها غلبه کنیم.

۱۲- وقتی مشرکان مکه با ظهور اسلام موقعیت خود را در خطر دیدند دست به چه اقداماتی زدند؟ توضیح دهید.

(۱) ابتدا تلاش کردند با پیشنهادها و فریب‌دهی به پیامبر اسلام (ص)، ایشان را از ادامه دعوت به اسلام منصرف کنند. (۲) اما هنگامی که دیدند نمی‌توانند ایشان را فریب دهند، مسلمانان را در محاصره اقتصادی در شعب ابی‌طالب قرار دادند تا دست از اسلام بردارند و تحت سلطه مشرکان قرار گیرند.

۱۳- اقدامات قدرت‌های استکباری علیه ملت ایران پس از انقلاب اسلامی چه بود؟ توضیح دهید. (سه مورد)

(۱) گام اول: آمریکا و هم‌پیمانانش طرح تحریم (محاصره) اقتصادی ایران را به تصویب سازمان ملل رساندند. این تحریم‌ها به مرور زمان بیشتر شد و هنوز هم ادامه دارد و به گفته غربی‌ها در طول تاریخ بشر بی‌سابقه بوده است و تاکنون این مقدار تحریم علیه هیچ کشوری در دنیا اعمال نشده است.

(۲) گام دوم: برای به زانو در آوردن ملت ایران چنگ بود، رژیم بعثی صدام ر شهریور ۱۳۵۹ به دستور آمریکا، جنگی را در برابر ما آغاز کرد که هشت سال به طول انجامید. گرچه در این جنگ بسیاری از دولت‌های چپ‌اول‌گر از رژیم صدام حمایت می‌کردند، اما باز هم ملت ایران با اتکا به خداوند و بدون وابستگی به ابر قدرت‌ها، و با دادن نزدیک به دویست هزار شهید، توانست نیروهای متجاوز را از میهن اسلامی بیرون براند.

(۳) گام سوم: هم‌زمان با جنگ و تحریم، قدرت‌های استکباری با اجیر کردن منافقان در عملیات متعدد بمب‌گذاری و ترور، حدود هفده هزار نفر از مسئولان و مردم عادی را در داخل کشور به شهادت رساندند.

۱۴- وقتی استعمارگران با محاصره اقتصادی، حمله نظامی، ترور و بمب‌گذاری، تفرقه افکنی و تلاش برای کودتا و ایجاد جنگ داخلی

و ... نتوانستند مردم مسلمان ایران را به زانو در آورند آنان به فکر استفاده از آخرین و مخرب‌ترین سلاح خود در برابر ملت ایران افتادند که از بمب اتمی خطرناک‌تر است. آیا می‌دانید آن سلاح چیست؟ (گام چهارم) جنگ نرم یا شبیخون فرهنگی

۱۵- جنگ نرم یا شبیخون فرهنگی را تعریف کنید.

(۱) امروزه قدرت‌های استکباری به خوبی دریافته‌اند که جنگ‌های نظامی علاوه بر هزینه‌های بسیار زیاد، باعث نفرت ملت‌ها می‌شود و این مسئله، ادامه کارشان در کشورهای دیگر را مشکل می‌کند (۲) به همین دلیل آن‌ها برای به زانو در آوردن ملت‌ها، راهکار جدیدی به نام جنگ نرم یا شبیخون فرهنگی را در پیش گرفته‌اند. [جنگ نرم: به اقداماتی گفته می‌شود که به وسیله آن می‌توان یک کشور را بدون استفاده از نیروهای نظامی سرنگون کرد]

۱۶- دشمنان با استفاده از کدام تجربیات و حوادث تمام تلاش خود را به کار گرفته‌اند تا با تکرار آن رویدادها، ملت مسلمان

ایران را به زانو در آورند؟ سرگذشت آندلس

۱۷- بخشی از جنگ نرم یا شبیخون فرهنگی علیه ملت و فرهنگ ما چیست؟ برشمارید. (دوازده مورد)

(۱) تولید فیلم‌های ضد ایرانی و ضد اسلامی (۲) تهیه و پخش فیلم‌ها و تصاویر زشت و مبتذل (۳) ساخت بازی‌های رایانه‌ای مخرب (۴) تولید و پخش مواد مخدر در بین جوانان (۵) تلاش همه‌جانبه برای ترویج بی‌حجابی و بی‌عفتی و کم‌اهمیت جلوه دادن حجاب (۶) عادی سازی روابط نادرست بین دختران و پسران (۷) ترویج و بی‌عفتی و آلوده کردن جوانان. (۸) تمسخر عقاید پاک مسلمانان (۹) القای بی‌فرهنگ بودن مسلمانان و ایرانی‌ها. (۱۰) ایجاد تفرقه میان شیعه و سنی (۱۱) ایجاد تفرقه بین مردم و مسئولان (۱۲) کم‌اهمیت جلوه دادن پیشرفت‌های کشور (۱۳) بزرگ جلوه دادن قدرت و پیشرفت غربی‌ها.

۱۸- وقتی دشمنان مردم ایران می‌دانند که اگر جوانان مسلمان به دستورات اسلام درباره حفظ حجاب و پاکدامنی عمل کنند،

شکست دادن آن‌ها بسیار دشوار خواهد بود دست به چه اقداماتی می‌زنند؟ تمام تلاش خود را به کار می‌بندند تا آن‌ها را از تعلیمات حکیمانه اسلام دور نگه دارند.

۱۹- خداوند در قرآن درباره اقدام دشمنان در دور نگه داشتن مردم از دین چه می‌فرماید؟

وَلَا يَزَالُونَ يَقَاتِلُونَكُمْ (۱) و آن‌ان پیوسته با شما می‌جنگند

حَتَّى يَرُدَّكُمْ عَنْ دِينِكُمْ (۲) تا شما را از دینتان برگردانند

إِنْ اسْتَطَاعُوا (۳) اگر بتوانند

۲۰- هدف اصلی دشمن از تحریم اقتصادی، جنگ نظامی و شبیخون فرهنگی چیست؟ (۱) نابودی باورهای دینی مردم (۲) دور کردن آن‌ها از اسلام

۲۱- امام علی (ع) در مقایسه پاداش مجاهد شهید راه خدا با پاداش انسان عفیف و پاکدامن چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) چرا پاداش انسان عفیف و پاکدامن کمتر از پاداش مجاهد شهید در راه خدا نیست؟) *

(۱) پاداش انسان عفیف و پاکدامنی که قدرت انجام گناه را دارد، ولی خود را آلوده نمی‌کند کمتر از پاداش مجاهد شهید در راه خدا نیست؛ (۲) انسان پاکدامن نزدیک است فرشته ای از فرشته‌ها شود.

مسئولیت همگانی

درس دهم

۱- برخی از منکرهای صورت گرفته و معروف های ترک شده در جامعه را بر شمارید. (ده مورد)

منکرهای صورت گرفته: (۱) کسی جنس بی کیفیت را به عنوان کالای مناسب و باکیفیت به مشتریان می فروشد. (۲) خانواده‌ای در جنگل آتش روشن می کند. (۳) یکی از دوستانمان نسبت به خواندن نماز بی توجهی می‌کند. (۴) دانش آموزی به اموال مدرسه و کلاس آسیب می زند. (۵) خودرویی به علت نقص فنی، بیش از اندازه دود می کند و هوا را آلوده می کند.

معروف های ترک شده: (۱) به من چه ارتباطی دارد؟ مگر من مسئول کار های مردم هستم؟ (۲) گفتن من چه فایده ای دارد؟ و او به این کار عادت کرده است. (۳) بالاخره یک نفر پیدا می شود به او تذکر می دهد. (۴) من خجالت می کشم چیزی بگویم. اگر من را جلوی دیگران ضایع کند چه؟ (۵) من می ترسم. شاید با من با تندی برخورد کند.

۲- با ذکر مثال توضیح دهید چرا سرنوشت افراد یک جامعه به هم گره خورده است؟

(۱) در گذشته که مردم با کشتی‌های بادبانی به مسافرت می‌رفتند با حوادث گوناگون و گاه دلهره آوری روبه‌رو می شدند.

(۲) حرکت با چند قطعه چوب بر دریایی پهناور، سرنوشت ساکنان کشتی را به هم نزدیک می‌کرد. (۳) آنان هنگام خطر به خوبی درک می‌کردند که چقدر عاقبت و سرنوشتشان به یکدیگر گره خورده است! یا باهم نجات خواهند یافت یا باهم در دریا فرو می‌روند! (۴) اگر یکی از سرنشینان، جایی را که نشسته به بهانه این‌که جای خودش است، سوراخ کند، سایر سرنشینان کشتی واکنش نشان خواهند داد. (۵) جامعه نیز مانند یک کشتی است و مردمان آن همه چون سرنشینان کشتی اند که سرنوشت آن‌ها به هم گره خورده است. (۶) برای همین اگر در جامعه شخصی بخواهد قوانین الهی و یا اجتماعی را زیر پا گذارد، نمی‌توان به سادگی از کنار خطا و گناه وی گذشت.

۳- یکی از مسئولیت های افراد جامعه نسبت به هم چیست؟ این کار چه نام دارد؟ (امر به معروف و نهی از منکر را تعریف کنید)

(۱) توصیه به کار خیر و پسندیده (۲) بازداشتن از کار [بد] و ناپسند است. (۳) این کار امر به معروف و نهی از منکر است.

۴- چرا مومنان در امر به معروف و نهی از منکر مسئولیت بیشتری دارند؟ توضیح دهید.

(۱) زیرا مومنان ولی یکدیگرند؛ یعنی همدیگر را دوست دارند و نسبت به سرنوشت هم احساس مسئولیت می‌کنند. (۲) آن‌ها همان گونه که از سعادت و خوشبختی خود لذت می‌برند، خوشبختی دیگر انسان‌ها نیز برایشان شیرین و شادی‌آور است. (۳) آن‌ها می‌دانند که رسیدن به سعادت دنیا و آخرت تنها با عمل به دستورات دین یعنی انجام اعمال نیک و ترک گناهان امکان پذیر است. (۴) از همین جهت هم خود به این دستورات عمل می‌کنند و هم دیگران را به انجام اعمال صالح سفارش می‌کنند و آنان را از ترک واجبات و انجام محرمات باز می‌دارند.

۵- خداوند در قرآن درباره مسئولیت مومنان نسبت به امر به معروف و نهی از منکر چه می‌فرماید؟

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ (۱) مردان و زنان مومن

بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ (۲) دوستدار و یاور یکدیگرید

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ (۳) او از این رو یکدیگر را امر به معروف

و يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ (۴) و نهی از منکر می‌کنند

۶- آثار ترک امر به معروف و نهی از منکر را بر شمارید. (۸ مورد)

(۱) مردم نسبت به سرنوشت دیگران بی تفاوت می‌شوند، (۲) کارهای نادرست و ناپسند در جامعه رواج می‌یابد (۳) زشتی انجام بسیاری از این کارها از بین می‌رود، (۴) تا آن‌جا که حتی برخی زشتی‌ها به عنوان معروف و خوب شناخته می‌شود. (۵) تعالیم و دستورات دین در میان مردم فراموش

می شود (۶) و انسان‌های فاسد بر جامعه مسلط می‌شوند (۷) کم کم گناه و فساد در جامعه فراوان می‌شود (۸) رحمت و برکت خداوند از آن جامعه برداشته شده (۹) جامعه مستحق عذاب الهی می‌گردد.

۷- امام کاظم (ع) درباره امر به معروف و نهی از منکر چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام کاظم (ع) ترک امر به معروف و نهی از منکر چه نتایج دارد؟)
(۱) حتماً امر به معروف و نهی از منکر کنید. (۲) و گرنه شرورترین افراد جامعه بر شما مسلط خواهند شد. (۳) و در این صورت بهترین‌های شما هم اگر دعا کنند، دیگر مستجاب نخواهد شد.

۸ امام علی (ع) درباره جایگاه امر به معروف و نهی از منکر چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن امام علی (ع) همه کارهای نیک حتی جهاد در برابر امر به معروف و نهی از منکر چه ارزشی دارد؟)

(۱) همه کارهای نیک و حتی جهاد در راه خدا، در مقایسه با امر به معروف و نهی از منکر، مانند قطره در برابر دریایی پهناور و عمیق است.
(۲) خداوند سبحان اقوام پیش از شما را عذاب نکرد، مگر به دلیل این که امر به معروف و نهی از منکر را ترک کردند. (۳) پس بی‌خردان آن‌ها را به دلیل انجام معصیت‌ها عذاب کرد و خردمندان را به دلیل نهی نکردن از زشتی‌ها.

۹- هدف ما در نهی از منکر چیست؟ شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر را توضیح دهید؟ (سه مورد)

این است که انسان خطا کار به اشتباهش ادامه ندهد: (۱) گاهی همین که با دیدن یک گناه روی خود را برگردانیم و با فرد خطاکار به سردی رفتار کنیم برای جلوگیری از آن اشتباه کافی است. (۲) گاهی نیز شخص خطا کار متوجه زشتی رفتارش نیست؛ در این صورت ما باید با مهربانی و با برخورد خوب او را متوجه اشتباهش کنیم و با احترام از او بخواهیم که دیگر آن خطا را تکرار نکند. (۳) در بعضی از موارد نیز برای این که ناراحتی خود را از انجام گناهش نشان دهیم، باید آن‌جا را ترک کنیم.

۱۰- چند نکته مهم در شیوه‌های امر به معروف و نهی از منکر کدامند؟ هریک را برشمارید. (۳ مورد)

(۱) برای حفظ آبروی افراد تا حد امکان نباید خطاهایشان را در حضور دیگران به آن‌ها بازگو کنیم. (۲) برای این که تاثیر امر به معروف و نهی از منکر بیشتر شود خوب است خودمان به آن چه دیگران را توصیه می‌کنیم عمل کنیم و کاری را که از آن نهی می‌کنیم انجام ندهیم. (۳) امر به معروف و نهی از منکر، یک موفقیت است؛ زیرا اگر به نتیجه برسد علاوه بر رسیدن به رضایت و پاداش الهی به اصلاح اطرافیان و جامعه خود کمک کرده ایم و اگر به نتیجه نرسد به وظیفه خود عمل کرده ایم و از اجر و ثواب خداوند بهره برده ایم.

انفاق

درس یازدهم

۱- آمارها چه نکاتی را درباره اختلاف دو قشر فقیر و ثروتمند در جهان نشان می‌دهد؟ برخی از مهم ترین موارد آن را بر شمارید. (۹ مورد)

(۱) فقریان: گرسنگی یکی از عوامل مهم مرگ و میر در جهان به شمار می‌رود به طوری که در هر دقیقه ۳۰ نفر به علت گرسنگی جان خود را از دست می‌دهند. (۲) شصت و شش میلیون کودک در مقطع ابتدایی در سراسر جهان، گرسنه به مدرسه می‌روند. (۳) فقر هر ساله باعث مرگ دو میلیون و ششصد هزار کودک زیر پنج سال می‌شود. (۴) ۸۷۰ میلیون نفر در جهان غذای کافی برای خوردن ندارند. (۵) بیش از یک میلیارد نفر از مردم زمین درآمدی کمتر از یک دلار در روز دارند.

(۱) ثروتمندان: دارای ۸۵ نفر از ثروتمندترین افراد جهان برابر دارایی ۳/۵ میلیارد نفر از جمعیت جهان است. (۲) با غذایی که در اروپا و آمریکای شمالی دور ریخته می‌شود، سه برابر گرسنگان فعلی جهان را می‌توان سیر کرد. (۳) یک سوم مواد غذایی که سالانه در جهان تولید می‌شود (حدود ۱/۳ میلیارد تن) تبدیل به زباله می‌شود و هدر می‌رود. (۴) سالانه ۲/۴ میلیون نفر در سراسر جهان در اثر بیماری‌های ناشی از پرخوری می‌میرند.

۲- آخرین و کامل ترین برنامه ای که خداوند برای نجات بشر از تمامی گرفتاری ها و دست یافتن به رستگاری در دنیا و آخرت فرستاده است چیست؟ یکی از راه کارهای برای حل این مشکل چیست؟ و به مردم در این باره چه توصیه می‌کند؟

(۱) اسلام (۲) انفاق است. (۳) بخشی از اموال خود را در راه خداوند انفاق کنند.

۳- پیامبر اسلام (ص) درباره انفاق چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر اسلام (ص) نیازمندی‌های مردم فقیر چگونه بر طرف می‌شود و علت آن چیست؟)

(۱) خداوند به اندازه نیازمندی‌های مردم فقیر در اموال ثروتمندان حقی قرار داده است. اگر بپردازند نیازمندی‌های عمومی مردم برطرف می‌شود. (۲) اگر گرسنه یا برهنه ای در میان مردم پیدا شود به این دلیل است که ثروتمندان، «حقوق واجب» اموال خود را نپرداخته اند.

۴- مسلمانان نسبت به هم چه رابطه و وظیفه ای دارند؟ چرا؟ یک مورد نام ببرید.

(۱) رابطه میان مسلمانان رابطه برادری است. (۲) زیرا همان طور که هر برادری نسبت به خواهران و برادران خود وظایفی دارد، برادران دینی نیز در برابر یکدیگر وظایفی دارند. (۳) یکی از این وظایف «کمک مالی» به نیازمندان است.

۵- انفاق را تعریف کنید.

خداوند در قرآن همواره انسان ها را به بخشش قسمتی از اموالشان به نیازمندان تشویق کرده و این اعطای مال را «انفاق» نام نهاده است.

۶- خداوند در قرآن درباره انفاق چه می فرماید؟*

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ
بِالْلَّيْلِ وَالنَّهَارِ
سِرًّا وَعَلَانِيَةً
قَلِمَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ
(۱) کسانی که اموال خود را انفاق می کنند
(۲) در شب و روز
(۳) به صورت پنهانی و آشکارا
(۴) پاداششان نزد پرورگارشان است
(۵) نه ترسی دارند و نه غمگین می شوند

۷- کدام کار آن قدر نزد خداوند ارزشمند است که آن را یکی از نشانه های ایمان می داند؟ انفاق مال

۸- خداوند حکمت انفاق را چه می داند؟ به طور مختصر بیان کنید. (دو مورد)

(۱) توزیع ثروت میان فقرا (۲) و جلوگیری از انحصار آن در دست ثروتمندان

۹- فواید انفاق در این درس را برشمارید. (پنج مورد)

(۱) ثروت به دست نیازمندان نیز می رسد. (۲) فاصله طبقاتی میان ثروتمند و فقیر کمتر می شود. (۳) بخش زیادی از گناهان و جرم های ناشی از فقر از جامعه ریشه کن می شود. (۴) مردم نسبت به یکدیگر مهربان تر می شوند و احساس مسئولیت بیشتری می کنند. (۵) در نهایت آرامش و امنیت در جامعه حاکم می شود.

۱۰- انواع انفاق کدامند؟ فقط نام ببرید. (دو مورد) (۱) واجب (۲) مستحب

۱۱- موارد انفاق های واجب و مستحب کدامند؟ فقط نام ببرید. (هر کدام دو مورد)

انفاق های واجب عبارت اند از: (۱) زکات، (۲) خمس. انفاق های مستحب عبارت اند از: (۱) قرض الحسنه، (۲) وقف

۱۲- زکات در اصل به معنای چیست؟ تعریف کنید.

(۱) پاک شدن از دلبستگی ها و آلودگی ها (۲) به نوعی از انفاق گفته می شود که به برخی از دارایی های انسان تعلق می گیرد.

۱۳- سه دسته از دارایی های انسان که به آن ها زکات تعلق می گیرد کدامند؟ فقط نام ببرید. وظیفه هر شخص در این باره بیان کنید.

(۱) سه دسته دارایی ها: غلات: ۱. گندم، ۲. جو، ۳. کشمش ۴. خرما دام ها: ۱. شتر، ۲. گاو، ۳. گوسفند سکه ها: ۱. طلا ۲. نقره
(۲) وظیفه هر شخص: اگر کسی از این دارایی ها به اندازه ای داشته باشد که در دین تعیین شده است داشته باشد، بر او واجب است بخش مشخصی از آن را در راه خدا انفاق کند.

۱۴- پرداختن زکات یا نپرداختن آن چه تاثیری بر مال دارد؟ توضیح دهید.

(۱) پرداختن: موجب مصونیت مال از ۱. نابودی ۲. پر برکت شدن آن می شود. (۲) نپرداختن: خداوند نعمت هایش. (۱) بارندگی، ۲. حاصلخیزی، ۳. فراوانی، ۴. ... را از صاحبان آن ها باز می دارد.

۱۵- زکات فطره چیست؟ به چه کسی واجب می شود؟ وظیفه هر شخص در این باره چیست؟ توضیح دهید.

(۱) زیر مجموعه زکات است. (۲) به کسی که هنگام غروب شب عید فطر ۱. بالغ باشد. ۲. عاقل باشد. ۳. هوشیار باشد. ۴. فقیر هم نباشد. (۳) باید برای خود و کسانی که او هزینه زندگی آنان را می دهد، به ازای هر نفر سه کیلوگرم ۱. گندم ۲. جو ۳. برنج ۴. یا هر غذایی که در طول ماه مبارک رمضان بیشتر از آن استفاده کرده است را به مستحق بدهد. (۴) البته اگر پول آن ها را هم بدهد کفایت می کند.

۱۶- خمس را تعریف کنید.

(۱) هر مسلمانی که از طریق کار، درآمدی کسب می کند (۲) پس از صرف هزینه های سالانه زندگی خود و خانواده، باید یک پنجم آن چه را باقیمانده است به عنوان خمس بپردازد.

۱۷- هدف از دریافت خمس چیست؟ به چه کسی باید آن را پرداخت؟ در چه راه هایی باید صرف شود؟ توضیح دهید. با ذکر مثال. (۴ مورد)

(۱) تامین نیازهای جامعه (۲) به حاکم اسلامی یا مرجع تقلید (۳) راه هایی که قرآن، پیامبر اسلام (ص) و ائمه (ع) مشخص کرده اند. (۴) مانند: ۱. آشنا کردن مردم با معارف دینی ۲. دفاع از کشورهای اسلامی ۳. تربیت دانشمندان دینی ۴. تالیف و توزیع کتاب های دینی.

۱۸- دیگر درآمدها یا اموالی که به آن‌ها خمس تعلق می‌گیرد کدامند؟ توضیح دهید. با ذکر مثال (پنج مورد)

(۱) هر شخص از طریق ۱. تجارت ۲. صنعت ۳. کشاورزی ۴. یا کسب‌های دیگر، مالی به‌دست آورد باید برای خود «سال مالی» داشته باشد و در انتهای سال اگر به اموال او خمس تعلق می‌گیرد خمس اموالش را بدهد. (۲) با پولی که خمس آن پرداخت نشده است، نمی‌توان چیزی خرید. مثال: اگر با آن پول خانه‌ای خریداری شود، نماز خواندن در آن باطل است. (۳) به آذوقه‌هایی مانند: ۱. برنج ۲. روغن ۳. و هر خوراکی دیگر که از درآمد سال برای مصرف در خانه خرید شده است و در پایان سال باقی مانده است، خمس تعلق می‌گیرد. (۴) زیورآلات خانم‌ها، اگر بیش از مقدار مصرفی رایج آن‌ها باشد و حالت پس انداز داشته باشد باید خمس آن پرداخت شود.

۱۹- از انفاق‌های مستحب «قرض» را توضیح دهید.

(۱) قرض دادن نوعی انفاق مستحب است که بسیار بر آن تاکید شده است. (۲) این عمل تا آن اندازه ارزشمند است که در دین اسلام برای صدقه دادن ده ثواب و برای قرض دادن هجده ثواب قرار داده شده است. (۳) البته هر دو عمل از کارهای نیکو و مورد تحسین است؛ اما باید توجه داشت که در جامعه اسلامی، انسان‌های آبرومندی هستند که نمی‌خواهند از کسی صدقه بگیرند و قرض دادن موجب حفظ آبروی آن‌ها می‌شود. (۴) از سوی دیگر انفاق مال در قالب قرض، فعالیت و کسب و کار را به دنبال خود دارد؛ زیرا کسی که صدقه می‌گیرد به فکر باز گرداندن آن نیست اما فرد قرض گیرنده باید کار کند تا مبلغ قرض را برگرداند.

۲۰- پیامبر اسلام (ص) درباره ارزش قرض دادن چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر اسلام (ص) قرض دادن یا ندادن چه آثاری دارد؟)

(۱) مسلمانی که به برادر مسلمان خود قرض دهد، در برابر هر دره‌می که قرض داده هم وزن کوه احد، حسنت خواهد داشت. (۲) و اگر برای دریافت آن مدارا به خرج دهد، از پل صراط همچون برق جهنده بدون حساب و عذاب خواهد گذشت.

۲۱- در تعالیم معصومین (ع) قرض گرفتن در چه مواقعی نهی شده است؟ چرا؟

(۱) در حالت بی‌نیازی و یا موارد غیر ضروری (۲) زیرا درخواست از دیگران آبروی انسان را در معرض خطر قرار می‌دهد.

۲۲- از انفاق‌های مستحب «وقف» را تعریف کنید. (وقف به چه معناست به طور مختصر توضیح دهید.)

(۱) وقف به این معناست که انسان در راه جلب رضایت خداوند مالکیت بخشی از اموال و دارایی‌هایش را از اختیار خود خارج کند. (۲) و استفاده از آن و یا استفاده از درآمد آن را در اختیار دیگران (۱. عموم مردم، ۲. فقرا ۳. ایتام و ...) قرار دهد.

۲۳- پیامبر اسلام (ص) درباره وقف چه می‌فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر اسلام (ص) مومن پس از مرگ از چه چیزهایی همچنان بهره‌مند می‌شود؟)

هنگامی که انسان مومن از این دنیا می‌رود، تمام اعمال او قطع می‌شود به جز سه عمل: (۱) صدقه جاریه، (۲) علمی که از خود به یادگار گذاشته است (۳) و فرزند صالحی که برایش دعا می‌کند.

۲۴- پیامبر اسلام (ص) و امام علی (ع) چگونه درباره وقف اقدام می‌کردند، توضیح دهید. با ذکر مثال

(۱) پیامبر (ص) بارها اموالی را برای استفاده مسلمانان وقف کردند. (۲) امام علی (ع) نیز نخلستان‌ها و باغ‌های فراوانی ایجاد، و چاه‌های آب زیادی حفر می‌کرد و بلافاصله آن‌ها را برای استفاده مردم یا گروهی از آنان همانند یتیمان یا در راه ماندگان وقف می‌کرد.

۲۵- امام علی (ع) در یکی از وقف نامه‌ها چه مرقوم فرموده‌اند؟

(۱) جایگاه ویژه (۲) تلاش می‌کردند تا در حد توان خود، بخشی از دارایی‌های خود را برای انجام کارهای خیریه وقف کنند.

۲۶- در طول تاریخ اسلام وقف در چه جایگاهی قرار داشت؟ و مسلمانان در این باره چگونه عمل می‌کردند؟

(۱) علی، بنده خدا و امیر مومنان، دو مزرعه را برای فقرای مدینه و در راه ماندگان قرار داد، تا خداوند روز قیامت چهره او را از حرارت آتش مصون دارد. (۲) این اموال: ۱. فروخته نمی‌شود، ۲. بخشیده نمی‌شود، ۳. تابه دست وارث هستی (خدا) برسد.

۲۷- در طول تاریخ معمولاً وقف در کدام امور صورت می‌گرفت؟ برخی از موارد آن را برشمارید. (یازده مورد)

(۱) ساختن مسجد (۲) حوزه‌های علمیه (۳) کتابخانه‌های عمومی (۴) مدارس و دانشگاه (۵) بیمارستان‌های عمومی (فقرا کاملاً رایگان درمان می‌شوند) (۶) خانه‌هایی برای یتیمان و بی‌سرپرستان و فقرا (۷) وقف اموالی برای کفن و دفن فقرا (۸) وقف آب انبار و تامین آب آشامیدنی یا آب کشاورزی برای مردم (۹) ساختن کاروانسراهایی در مسیر راه‌های زیارتی یا تجاری برای استراحت کاروان‌ها. (۱۰) خرید تجهیزات برای جنگ با کفار (۱۰) ساختن پادگان‌ها و قلعه‌ها برای نظامیان.

۲۸- نتایج وقف چیست؟ اگر وقف در جامعه اسلامی رایج شود چه نتایجی خواهد داشت؟

(۱) منفعت رساندن به تمام مردم یا مردم مستحق (۲) بسیاری از اموری که نفع آن به عموم مردم می‌رسد توسط خود مردم انجام می‌شود و دیگر تمام کارها بر دوش دولت قرار نمی‌گیرد.

جهاد

درس دوازدهم

۱- اسامی : قابیل، ابرهه، اسکندر مقدونی، چنگیز خان مغول، هیتلر، صدام. جرج بوش ... انسان را به یاد چه موضوعی می اندازند؟ (۱) جنگ و تجاوز (۲) کشتار مردم بی گناه ...

۲- هر گاه انسان های بی ایمان و زیاده خواه به قدرت دست می یابند، به چه کاری روی می آورند و برای تسلط بر جان و مال ملت های دیگر دست به چه اقدامی می زنند؟ این گروه در فرهنگ اسلام چه نامیده می شوند؟

(۱) جنگ و تجاوز (۲) کشتار مردم بی گناه (۳) باطل

۳- چرا گروه باطل همواره بیشترین دشمنی را با گروه حق دارند؟ توضیح دهید.

(۱) زیرا می دانند در این نبرد همیشگی، مومنان به هیچ قیمتی در برابر آنان تسلیم نخواهند شد. (۲) به همین دلیل یاران شیطان همواره منتظر فرصتی هستند تا حق را برای همیشه از میان بردارند و راه را برای چپاول ملت های ضعیف هموار سازند.

۴- کلمه جهاد در زبان عربی و فرهنگ اسلامی چه معنایی دارد؟

(۱) در زبان عربی: به معنای تلاش و کوشش است (۲) در فرهنگ اسلامی: به معنای مبارزه (جنگ) مسلحانه با دشمنان اسلام

۵- چرا خداوند در قرآن در حدود یکصد آیه را به جهاد اختصاص داده است؟

زیرا جهاد در راه خدا در دین اسلام از اهمیت زیادی برخوردار است. [فروع دین]

۶- خداوند در قرآن درباره این عبادت ارزشمند (جهاد) چه می فرماید؟

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا

فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

(۱) خداوند از مؤمنان، جان ها

(۲) اموالشان را خریداری کرد

(۳) تا [در برابرش] بهشت برای آنان باشد

(۴) [بنابراین آنان نیز] در راه خدا پیکار می کنند،

(۵) می کشند و کشته می شوند

(۶) این [موضوع] وعده حق خداوند در

(۷) تورات و انجیل و قرآن است

(۸) و چه کسی از خدا به عهدش وفادار تر است؟! (۵) پس بشارت باد بر شما، به داد و ستدی که با خدا کرده اید

(۶) و این است آن پیروزی بزرگ!

۷- چرا کسی که به دستور خداوند به جهاد با دشمنان بر می خیزد، همواره پیروز است؟ توضیح دهید. (چرا جهاد در راه خدا هرگز شکست ندارد؟)

(۱) زیرا اگر دشمن را شکست دهد و خودش سالم به میهن باز گردد، علاوه بر افتخار و سر بلندی، مغفرت و پاداش خداوند نیز در انتظار اوست.

(۲) و اگر در جنگ با دشمن شهید شود، به مقامی دست می یابد که نزد خداوند با هیچ مقام دیگری قابل مقایسه نیست. (۳) بنابراین جهاد در راه خدا مبارزه ای است که هرگز شکست ندارد.

۸- انواع جهاد کدامند؟ فقط نام ببرید. (دو مورد) (۱) جهاد دفاعی : (جهاد با سرکشان) (۲) جهاد ابتدایی

۹- جهاد دفاعی را به طور مختصر توضیح دهید.

(۱) وقتی دشمن به یک کشور اسلامی حمله کند. (۲) بر همه مسلمانان مرد و زن، پیر و جوان واجب است (۳) با آن چه در توان دارند، به دفاع از کشور اسلامی برخیزند و دشمن را از سرزمین خود بیرون کنند.

۱۰- دو نمونه از جنگ های دفاعی مسلمانان در صدر اسلام را فقط نام ببرید. (دو مورد) (۱) أحد (۲) احزاب

۱۱- دشمنان چه نکته مهمی را درباره دین اسلام فهمیده اند؟ و برای اسارت ملت ها چه نقشه ای دارند؟

(۱) دین اسلام همواره باعث بیداری و اتحاد مردم در برابر ظالمان و غارتگران بوده است. (۲) نابودی اسلام

۱۲- هر گونه سستی و کوتاهی در دفاع از میهن اسلامی چه عواقبی دارد؟

(۱) گناه نابخشودنی است. (۲) عذاب الهی را در پی دارد.

۱۳- دشمنان برای شکستن مقاومت مسلمانان چه اقداماتی را انجام می دهند؟ توضیح دهید. با ذکر مثال.

(۱) تلاش می کنند تا چهره بدی از جهاد در راه خدا نشان دهند. (۲) آن ها به دروغ مسلمانان را به خشونت طلبی و جنگ افروزی متهم می کنند. (۳) در حالی که خودشان با به راه انداختن جنگ های بزرگ (مانند: جنگ جهانی اول و دوم و ده ها جنگ بزرگ دیگر در افغانستان، عراق، سوریه، فلسطین، یمن، لبنان و ...) میلیون ها انسان بی گناه را به خاک و خون کشیده اند و هر روز شعله جنگ های جدیدی را در دنیا بر می افروزند.

۱۴- آمریکا و اسرائیل و برخی از کشورهای غربی برای تکمیل نقشه خود و هر چه زشت نشان دادن چهره اسلام و جهاد در راه خدا چه اقداماتی را انجام می دهند؟ توضیح دهید.

(۱) به سراغ برخی از مسلمانان تندرو می روند و با دادن وعده قدرت و ثروت به آن ها سعی می کنند به اسم اسلام، جنگ هایی را در کشورهای اسلامی به راه بیندازند و مسلمانان را مظهر خشونت نشان دهند. (۲) در حالی که این افراد نه اسلام را به درستی می شناسند و نه رنگ و بویی از پیامبر اسلام، حضرت محمد (ص) که مظهر عطوفت و مهربانی است برده اند.

۱۵- جهاد با سرکشان را توضیح دهید. [جهاد داخلی]

(۱) اگر در کشور اسلامی عده ای با گردن کشی در برابر قوانین، حکومت اسلامی را تضعیف کنند و به مبارزه مسلحانه با ماموران نظام اسلامی بپردازند، (۲) رهبر جامعه اسلامی با ملایمت به ارشاد آنان می پردازد. (۳) و در صورت توبه و بازگشت جامعه اسلامی آنها را می پذیرد و با لطف با آنان برخورد می کند. (۴) ولی اگر این افراد از مدارای جامعه اسلامی سوء استفاده کنند و به مبارزه خود با نظام اسلامی ادامه دهند و امنیت جامعه را به خطر اندازند، (۵) مسلمانان موظف اند با دستور حاکم اسلامی، به جهاد و مقابله با این افراد برخیزند و خطر آنان را از جامعه اسلامی دور کنند. (۶) این نوع جهاد نیز نمونه ای از جهاد های دفاعی است.

۱۶- یک نمونه از جهاد با سرکشان در صدر اسلام و زمان حاضر را فقط نام ببرید.

(۱) جنگ امام علی (ع) با خوارج نهروان (۲) مبارزه نظام اسلامی با گروهک تروریستی منافقین

۱۷- خداوند در قرآن درباره جهاد ابتدایی چه می فرماید؟ (ترجمه آیه)

(۱) چرا در راه خدا و [برای نجات] مردان و زنان و کودکان مستضعف نمی جنگید؟ (۲) این ناتوانان همان کسانی اند که می گویند: پروردگارا، ما را از این شهری که مردمش ستم پیشه اند بیرون ببر، و از نزد خود برای ما سر پرست و مدد کاری قرار ده. (۳) کسانی که ایمان آورده اند، در راه خدا مبارزه می کنند. (۴) و کسانی که کافر شده اند در راه طاغوتی جنگند. (۵) پس با هواداران شیطان بجنگید که نیرنگ شیطان ضعیف است.

۱۸- جهاد ابتدایی را توضیح دهید.

(۱) قرآن حاکمان زورگو و سرکشی را که مردم ناتوان را زیر سلطه خود نگاه داشته اند و نمی گذارند پیام خداوند به آن ها برسد، هواداران شیطان می نامند. (۲) در این زمان لشکر اسلام موظف است به دستور پیامبر، امام و یا ولی مسلمین با حاکمان شیطانی جهاد کند و مردم را از اسارت آنها نجات دهد و پیام خدا را به آنها برساند. (۳) البته اسلام هر گز عقاید خود را به زور بر هیچ گروهی تحمیل نکرده است و تنها با سرنگون کردن حاکمان فاسد، پیام دین را به مردم می رساند و آنان را در پذیرش این پیام آزاد می گذارد.

۱۹- دو نمونه از جهاد ابتدایی مسلمانان با حکومت ها را در صدر اسلام فقط نام ببرید.

(۱) ایران (۲) روم

۲۰- جهاد در راه خدا وظیفه چه کسانی است؟ و چه ارزشی دارد؟

(۱) همگانی (۲) عبادتی ارزشمند

۲۱- خداوند در قرآن درباره کسب آمادگی دفاعی چه می فرماید؟ *

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ (۱) و هر چه در توان دارید برای مقابله با آنها آماده کنید.

وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ (۲) از قبیل نیرو اسب های ورزیده

تُرْهَبُونَ بِهِ غَدَوَ اللَّهِ وَ غَدَوُكُمْ (۳) تا با این کار دشمن خدا و دشمن خودتان را بترسانید.

۲۲- کسب آمادگی های نظامی چه فواید مهمی برای هر کشور دارد؟ دو مورد بیان کنید.

(۱) هیچ بیگانه ای خیال حمله به آن کشور را در سر نخواهد داشت. (۲) ترساندن دشمن و جلوگیری از آغاز جنگ است.

۲۳- پیامبر اسلام (ص) در کسب آمادگی دفاعی کدام ورزش ها را سفارش و بر کدامیک تاکید فرموده اند؟

(بنا به سخن پیامبر(ص) دو ورزشی که مسلمانان باید آن را بیاموزند کدامند؟)

(۱) سوارکاری و تیراندازی کنید. (۲) اگر تیراندازی کنید نزد من دوست داشتنی تر از سوار کاری است.

۲۴- پیامبر اسلام (ص) درباره سه نفر از کسانی که به واسطه یک تیر به بهشت می روند چه می فرماید؟ (بنا به سخن پیامبر

(ص) چه کسانی به واسطه یک تیر به بهشت می روند.)

(۱) مسلمانی که تیر را می سازد (۲) مسلمانی که برای رضای خداوند تیر ها را تهیه می کند و به دست رزمندگان می رساند (۳) رزمنده ای که تیر را

در راه خدا و به سوی دشمن پرتاب می کند.